

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	37146 Туризм
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	242 Туризм

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37146
Назва ОП	Туризм
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Левицька Інна Ванадіївна, Зеленська Лілія Володимирівна, Архипова Людмила Миколаївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	07.06.2021 р. – 09.06.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://geo.knu.ua/images/doc_file/Akreditaz_OP/37146_Samooc_PhD_Tourism.pdf
Програма візиту експертної групи	https://geo.knu.ua/images/doc_file/Akreditaz_OP/37146_Prog_PhD_Tourism.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма та освітня діяльність за цією програмою є інноваційними та зразковими за більшою частиною критеріїв. Унікальність ОНП ґрунтується на науковій школі досліджень геопросторової організації туризму з 30-річним досвідом. ОНП заснована на кафедрі країнознавства і туризму географічного факультету КНУ імені Тараса Шевченка, з якої почалась туристична освіта в Україні. Основним стейкхолдером для третього рівня вищої освіти даної ОНП є заклади вищої освіти, оскільки відповідно до Таблиці відповідності Переліку наукових спеціальностей (Перелік 2011) та Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Перелік 2015) жодна з наукових спеціальностей не трансформується в 242 «Туризм». На сьогодні ОНП є однією з чотирьох програм підготовки PhD в Україні (за 242 спеціальністю) (однією з перших, що вийшла на акредитацію) і є вкрай необхідною для забезпечення НПП мережі ЗВО (121 кафедра в Україні), де проводиться підготовка фахівців зі спеціальності «Туризм» першого та другого рівня вищої освіти. Як перевагу ОНП потрібно зазначити, що гарант ОНП доктор географічних наук, професор О.А. Любіцева є одним з розробників стандарту вищої освіти за 242 спеціальністю всіх рівнів вищої освіти та головою НМК підкомісії з туризму. Наукові досягнення академічного персоналу кафедри є фундаментальними, адже викладачі кафедри та гарант є засновниками туристичної освіти в Україні; Політика університету стосовно Soft Skills є інноваційною, оскільки кожен здобувач третього рівня вищої освіти (з 2017р) може вибрати освітню компоненту «Універсальні (м'які) здібності (Soft Skills)», що є сертифікованим курсом у рамках Темпус проекту ЄС 530534 IMPRESS. Стосовно академічної доброчесності - КНУТШ є одним з 10 українських університетів, які задіяні в SAIUP project і в університеті всіляко пропагується академічна доброчесність. Взірцевою для ЗВО України в КНУТШ є система матеріального та морального заохочення й преміювання НПП. Бібліотека імені Максимовича окрім Scopus та WoS забезпечує вільний доступ здобувачів й до десятків інших світових баз з повнотекстовими науковими виданнями, що є зразковим для українських ЗВО.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Сильною стороною ОНП є: унікальність; наявність висококваліфікованої робочої групи ОНП та групи забезпечення (Гарант ОНП брала участь у складі робочих груп з розробки Стратегії розвитку туризму і курортів України); визначення програмних результатів навчання з урахуванням ринку праці, галузевого та регіонального контексту. Можливість для здобувачів працювати із ліцензійними програмами (ArcGIS, Amadeus); апробувати результати своїх наукових досягнень в фахових наукових виданнях ун-ту (публікація статей у Збірнику КНУТШ є безкоштовною) і кафедри (збірник наукових праць «Географія і туризм» (Index Copernicus, фахове видання за 242 спеціальністю); високий рівень академічної та професійної кваліфікації викладачів, залучених до реалізації ОНП; високий рівень академічної та професійної мобільності НПП, участь (разом із здобувачами) в різноманітних проектах, семінарах і програмах, участь в міжнародних науково-практичних конференціях, публікації в наукометричних і фахових журналах; тісна співпраця з представниками туристичного бізнесу. Позитивні практики: часткове викладання нормативних навчальних дисциплін англійською мовою («Академічне письмо», «Методологія та організація наукової роботи в туризмі і рекреації»). Здобувачі добре володіють англійською мовою, що забезпечує підготовку інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця ступеня доктора філософії; виконання наукових досліджень для підприємств, зокрема аспірантами І.Околович, О.Безносук. Сильною стороною в КНУТШ є: інфраструктура; для аспірантів є окрема гуртожиток №19, Молодіжний центр культурно-естетичного виховання; уніфікація навчальних планів підготовки докторів філософії (у всіх аспірантів 12 кредитів вибіркових компонент на II році навчання), що дозволяє здобувачу вищої освіти обрати будь-яку дисципліну, що запропонована на вибір викладачами/кафедрою/факультетом у ЗВО. Реалізується «Абетка для аспірантів» – цикл семінарів для аспірантів, від Ради Молодих Вчених КНУТШ. При вступі враховуються наявні наукові здобутки вступників до аспірантури, які оцінюються додатковими балами. Позитивною практикою є підготовка і захист Дослідницької пропозиції при вступі на навчання за третім рівнем. Політика університету стосовно Soft Skills є інноваційною; в університеті всіляко пропагується академічна доброчесність. Взірцева для ЗВО України система матеріального та морального заохочення й преміювання НПП.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

1.Рекомендовано розширити можливості індивідуальної траєкторії здобувачів з точки зору обрання вибіркових дисциплін іншого освітнього рівня (за потреби здобувачів) із зазначенням у ОНП та навчальному плані. 2. Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 № 610 затверджено професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Експертна група рекомендує використати зазначений професійний стандарт при перегляді освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти «Туризм», також програм підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників, планування професійного розвитку викладачів. 3. У КНУТШ результати навчання отримані у неформальній освіті не визнаються. Рекомендація: затвердити рекомендації щодо визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті. 4. ЕГ рекомендує керівництву ун-ту сприяти ініціативі здобувачів із створення коворкінгової зони на географічному факультеті спільними зусиллями із студентським парламентом 5. Відсутність систематичного перегляду та оновлення ОНП «Туризм», хоча в ЗВО є чітке розуміння необхідності та важливості своєчасного реагування на виявлені недоліки в ОНП та/або освітній діяльності. Рекомендація: переглянути

принципову позицію щодо недоречності систематичного перегляду освітньої програми впродовж її першого періоду реалізації. Адже виявлені недоліки в програмі слід усувати якомога швидше задля підвищення її якості. Також публікувати на сайті ЗВО надані пропозиції і рекомендації стейкхолдерів. 6. Відсутність оприлюднених результатів опитування здобувачів щодо ОНП на рівні доктора філософії за спеціальністю “Туризм” (наявна лише стисла інформація в протоколах засідань кафедри). Рекомендація: забезпечити доступність і поширення результатів опитування як передумова врахування його результатів. Запровадити практику опублікування і презентації результатів опитування здобувачів щодо якості PhD програм на сайті ЗВО, у тому числі викладання окремих компонентів ОНП, а також інших стейкхолдерів, зокрема НПП, роботодавців, випускників. 7. Деяка інформація на сайті кафедри є застарілою (2011, 2016 р.) та неактуальною. Рекомендація: переглянути сайт кафедри, внести необхідні правки, що стосуються складу кафедри, наукових публікацій НПП, стажування. 8. Більшість здобувачів не мають праць в базах Scopus, WoS. Рекомендуємо посилити публікаційну активність здобувачів в міжнародних наукометричних базах. Розглянути питання можливості переходу власних видань в категорію А. 9. Необхідно відмітити недостатню участь наукових керівників та аспірантів у виконанні міжнародних дослідницьких проектів. Рекомендується продовжити роботу з залучення НПП та аспірантів до участі у грантових заявках, спільних міжнародних проектах.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Освітньо-наукова програма “Туризм”, що реалізується на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка має ліцензований обсяг 15 осіб (наказ МОН України № 707 від 23.06.2016) Ліцензія на освітню діяльність у сфері вищої освіти <http://www.univ.kiev.ua/ua/official/litsenzia/> Експертна група констатує, що загальна кількість здобувачів за спеціальністю 242 туризм не перевищує ліцензований обсяг. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають Стратегічному плану розвитку університету на період 2018-2025 рр. http://asp.univ.kiev.ua/doc/NP_Baza_univ/Development-strategic-plan_2018-2025.pdf, в частині «.. наукових досліджень відповідно до актуальних напрямків розвитку фундаментальної та прикладної науки, потреб ... ефективного соціально-економічного розвитку України». З'ясовано, що ціль ОНП «Туризм» для третього (доктор філософії) рівня вищої освіти, зазначена в освітній програмі, затвердженій Вченою радою КНУ (протокол №12 від 25.06.2018 - https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/3_ONP_PhD_TOURISM.pdf - Підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця ступеня доктора філософії за спеціальністю 242 «Туризм», який успішно виконав та захистив власне наукове дослідження з проблем розвитку туризму і рекреації, здатний до самостійної науково-дослідницької, науково-організаційної, педагогічно-організаційної та практичної діяльності у сфері туризму і рекреації, викладацької роботи у вищих навчальних закладах. Перевірено унікальність ОНП, яка є сильною стороною програми і полягає у тому, що заснована на кафедрі, з якої почалась туристична освіта в Україні, започаткована фундатором туристичної науки України – д.г.н., професором О.А.Любіцевою, є однією з чотирьох програм підготовки PhD в Україні (за 242 спеціальністю) та однією з перших, що вийшла на акредитацію, передбачає підготовку докторів філософії з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін (роботодавців), реалізує формування загальних і фахових компетентностей для успішного здійснення науково-дослідної, організаційно-управлінської та навчально-педагогічної діяльності у сфері рекреації і туризму.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Перевірено, що під час формулювання мети ОНП та ПРН, було враховано практичний контекст шляхом орієнтування на інтереси стейкхолдерів, що узгоджується із Стратегічним планом розвитку університету на період 2018-2025 рр. http://asp.univ.kiev.ua/doc/NP_Baza_univ/Development-strategic-plan_2018-2025.pdf, в частині “Забезпечення ефективного функціонування наукових та науковонавчальних підрозділів Університету”. Докази правдивості були отримані при опитуванні роботодавців і здобувачів, а також з аналізу відкритих джерел. Основним стейкхолдером для третього рівня вищої освіти даної ОНП є ЗВО, оскільки відповідно до Таблиці відповідності Переліку наук. спец. (Перелік 2011) та Переліку галузей знань і спец., за якими здійснюється підготовка здобувачів ВО (Перелік 2015) жодна з наук. спец. не трансформується в 242 «Туризм»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15#Text>. Тож підготовка фахівців I і II рівня ВО за спеціальністю 242 Туризм у понад 120 ЗВО потребує докторів філософії за спеціальністю «Туризм». Що підтверджується рецензією на ОНП Зав.каф. країнознавства і туризму НАУ Г.В.Балабанова, проф.каф.міжнар.туризму КНУКМ В.С.Антоненка тощо. На відкриту зустріч доєдналися представники інших ЗВО, завідувачі випускних кафедр спец-ті «Туризм» д.е.н., проф. Ткаченко Т.І. –КНТЕУ, д.е.н., проф. Басюк Д.І. –НУБІП, д.е.н., проф. Меліх О.А. –ОНАХТ, д.е.н., проф. Сущенко О.А. –ХНЕУ ім. Семена Кузнеця, які підтвердили, що ПРН ОНП визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін, що на стадії формування ОНП вони були залучені до формулювання цілей ОП та визначення результатів навчання шляхом обговорень на спільних нарадах. Наприклад, була врахована пропозиція В.С.Антоненка щодо обсягу асистентської практики. На зустріч з роботодавцями онлайн прийшли Євгенія Маруняк – директор Інституту географії НАНУ – д. геогр.наук, випускниця геофаку, Вікторія Пацюк – к.геогр.н., викладач Криворізького державного педагогічного університету, випускниця кафедри, Алла Охріменко д.е.н., доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу КНТЕУ, випускниця геофаку, які власним досвідом підтвердили спроможність досягнення цілей ОНП щодо підготовки висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця докторського ступеня, який успішно виконав та захистив власне наукове дослідження, здатний до самостійної науково-дослідницької, науково-організаційної, педагогічно-організаційної та практичної діяльності у сфері туризму і рекреації, викладацької роботи у вищих навчальних закладах. Встановлено, що в університеті проводилося анкетування здобувачів III рівня. Результати анкетування https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Zvit_doslid_PhD_prog_2020.pdf На зустрічі здобувачі зазначили, що за їх пропозицією асистентська практика була переведена на молодший курс Доброю практикою є створена в КНУТШ рада роботодавців <http://senate.univ.kiev.ua/?p=1466>, сектор працевлаштування <http://job.univ.kiev.ua/>

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Під час експертизи з'ясовано, що цілі ОНП «Туризм» формують загальні та фахові компетентності здобувачів задля успішного здійснення освітньо-наукової діяльності у сфері рекреації і туризму; програмні результати навчання визначаються відповідно до тенденцій розвитку сучасного національного та міжнародного ринку праці і відбивають тенденції розвитку спеціальності, що забезпечує випускникам ОНП високий рівень конкурентоспроможності. Потрібно зазначити, що КНУТШ першим в Україні започаткував підготовку фахівців з туризму ще у 1990 році. ОНП «Туризм» є логічним продовженням бакалаврського і магістерського рівнів вищої освіти на кафедрі країнознавства і туризму. Унікальність ОНП полягає в тому, що у 2016 р. вона розроблялась першою в Україні, тож не могла спиратись на вітчизняний досвід. Розробники ОНП спирались на програми підготовки за третім освітнім рівнем доктора філософії за спеціальністю 1015 Міжнародної стандартної класифікації освіти (ISCED-F 2013): туризм і рекреація (Travel, tourism and leisure) зарубіжних, університетів, зокрема Каліфорнійського університету (США), де проходив стажування доц. Брайчевський Ю.С, Вищої соціально-природничої школи ім. Вінцента Поля, м.Люблін (Польща), де проходила стажування О.А. Любіцева, та ін. переважно європейських університетів. Вивчення зарубіжних аналогів призвело до внесення до ОНП комплексного іспиту із спеціальності. Програма й на сьогодні є унікальною, оскільки базується на науковій школі досліджень геопросторової організації туризму, в якій вже 30 років захищаються кандидатські і докторські дисертації туристичного спрямування. Сильною стороною ОНП є наявність висококваліфікованої робочої групи ОНП та групи забезпечення. Гарант ОНП брала участь у складі робочих груп з розробки Стратегії розвитку туризму і курортів України. Під час формулювання цілей і програмних результатів навчання враховано галузевий і регіональний контексти (зокрема, відповідно до Стратегії розвитку м. Києва та туризму, як її пріоритетного напрямку <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2017/7/28/Strategy2025new.pdf> , Спільки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні (заступник голови є здобувачем ОНП) тощо. При розробці ОНП проводились обговорення на підкомісії 242 «Туризм» НМК 14 з транспорту і сервісу НМР МОНУ, активним членом якої є гарант О.А.Любіцева. Члени НМК » д.е.н., проф. Ткаченко Т.І., д.е.н., проф. Басюк Д.І., д.е.н., проф. Меліх О.А., д.е.н., проф. Сущенко О.А., на відкритій зустрічі це підтвердили. Сильною стороною ОНП є визначення програмних результатів навчання з урахуванням ринку праці, галузевого та регіонального контексту.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти України третього (доктор філософії) рівня за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» не прийнятий. Третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень вищої освіти відповідає 8-му рівню Національної рамки кваліфікацій і визначає компетентність на рівні здатності особи розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики (згідно матеріалів, розміщених на сайті МОНУ <https://mon.gov.ua/ua/osvita/nacionalna-ramka-kvalifikacij/rivni-nacionalnoyi-ramki-kvalifikacij>) Національної рамки кваліфікацій, затверджена постановою Кабінету міністрів України (в редакції №519 від 25 червня 2020 р. визначає 8 рівень для доктора філософії (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF%2Fparan12#n37>) і передбачає набуття здобувачами спеціалізованих умінь/навичок і методів, необхідних для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки

вже існуючих знань і професійної практики, демонстрацію значної авторитетності, інноваційності, високого ступеню самостійності, академічної та професійної добросесності, постійної відданості, розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності. Визначені ЗВО програмні результати навчання в пізнавальній сфері (РНО1, РНО2, РНО3, РНО4, РНО5, РНО6), в емоційній сфері (РНО7, РНО8, РНО9, РНО10) та в психомоторній сфері (РН 11, РН 12) відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня. Обов'язкові освітні компоненти (ОК-1, ОК-2, ОК-3, ОК-4, ОК-5), що включені до ОНП, стосовно змісту, тривалості навчання та компетентностей докторів філософії, форм атестації, вимог до системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, дозволяють досягти зазначених програмних результатів навчання. Експертна комісія дійшла висновку, що зміст ОНП «Туризм» відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Унікальність ОНП є сильною стороною програми і полягає у тому, що заснована на кафедрі, з якої почалась туристична освіта в Україні, є однією з чотирьох програм підготовки PhD в Україні (за 242 спеціальністю) та однією з перших, що вийшла на акредитацію, передбачає підготовку докторів філософії з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін, реалізує формування загальних і фахових компетентностей для успішного здійснення науково-дослідної, організаційно-управлінської та навчально-педагогічної діяльності у сфері рекреації і туризму. Основним стейкхолдером для третього рівня вищої освіти даної ОНП є заклади вищої освіти, оскільки відповідно до Таблиці відповідності Переліку наукових спеціальностей (Перелік 2011) та Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Перелік 2015) жодна з наукових спеціальностей не трансформується в 242 «Туризм». Тож підготовка фахівців першого і другого рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм у понад 120 ЗВО потребує докторів філософії за спеціальністю «Туризм». Доброю практикою є створена в КНУТШ рада роботодавців Програма є унікальною, оскільки базується на науковій школі досліджень геопросторової організації туризму, в якій вже 30 років захищаються кандидатські і докторські дисертації туристичного спрямування. Сильною стороною ОНП є наявність висококваліфікованої робочої групи ОНП та групи забезпечення. Гарант ОНП брала участь у складі робочих груп з розробки Стратегії розвитку туризму і курортів України. При розробці ОНП проводились обговорення на підкомісії 242 «Туризм» НМК 14 з транспорту і сервісу НМР МОНУ, активним членом якої є гарант О.А.Любіцева.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Відсутні.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Освітньо-наукова програма та освітня діяльність за цією програмою є інноваційними в контексті критерію 1. Унікальність ОНП ґрунтується на науковій школі досліджень геопросторової організації туризму з 30-річним досвідом, заснована на кафедрі, з якої почалась туристична освіта в Україні. ОНП є однією з чотирьох програм підготовки PhD в Україні (за 242 спеціальністю) і є вкрай необхідною для забезпечення НПП мережі ЗВО, де проводиться підготовка фахівців зі спеціальності «Туризм» першого та другого рівня вищої освіти.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідно до п.6 статті 5 Закону України «Про вищу освіту», нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії унормований в 30-60 кредитів ЄКТС (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1556-18>). Обсяг освітньо-наукової програми «Туризм», що реалізується на третьому рівні вищої освіти в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка становить 40 кредитів ЄКТС

(https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/3_ONP_PhD_TOURISM.pdf), що повністю відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження та обсягу освітньо-наукових програм, що реалізуються на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти. З 40 кредитів ЄКТС загальний обсяг обов'язкових компонент 28 кредитів, за вибором здобувачів третього рівня вищої освіти - 12 кредитів ЄКТС). Затверджений Стандарт вищої освіти за спеціальністю 242 "Туризм" для третього (доктор філософії) рівня вищої освіти відсутній, але розроблений, знаходиться в стадії рецензування. Як перевагу ОНП потрібно зазначити, що гарант ОНП доктор географічних наук, професор О.А. Любіцева є одним з розробників стандарту вищої освіти за 242 спеціальністю всіх рівнів вищої освіти та голови НМК підкомісії з туризму (2016 р.) – наказ МОНУ від 16.04.2016.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Освітньо-наукова програма «Туризм» третього (доктор філософії) рівня галузі знань 24 «Сфера обслуговування», спеціальності 242 «Туризм» затверджена головою Вченої ради КНУ імені Тараса Шевченка Л.В. Губерським у 2018 р. розміщена у вільному доступі на сторінці географічного факультету, у вкладках аспірантура та докторантура <https://geo.knu.ua/uk/aspirantura-ta-doktorantura.html> та описи освітніх програм <https://geo.knu.ua/uk/opis-osvitnikh-program.html> За цією ОНП відбувалась підготовка здобувачів (разом 5 осіб) протягом останніх 4-х років. Освітня програма є структурованою та змістовною у контексті загального часу навчання. Освітні компоненти підпорядковані певній логіці навчання і викладання. Кожен програмний результат навчання реалістично охоплений змістом програми. Перевірено відповідність програмних результатів, які корелюють із фаховими компетентностями. Як позитивну практику потрібно відмітити часткове викладання нормативних навчальних дисциплін англійською мовою, зокрема Академічне письмо, Методологія та організація наукової роботи в туризмі та рекреації, що забезпечує підготовку інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця ступеня доктора філософії. Аналіз праць аспірантів за темами їх дисертаційних досліджень, підтверджує досягнення заявлених цілей та програмних результатів навчання. Семенко Б.В. навчаючись на 4 курсі опублікував 12 праць, які стосуються дослідження стану і тенденції розвитку міжнародного туризму у світовому та національному вимірі; Околович І.І. опублікувала 5 праць, які присвячені кластеризації сільського туризму як інструменту розвитку сільських територій; Скоростецька О.О. аспірантка 1 року навчання має здобуток у 18 праць, які присвячені науковим дослідженням інклюзивного туризму та нематеріальної культурної спадщини; Цуй Джибо (аспірант-іноземець) у співавторстві з науковим керівником доктором географічних наук, професором Смирновим І.Г. опублікував 15 праць за темою дисертаційних досліджень яка стосується військового туризму. Доброю практикою є висока публікаційна активність здобувачів третього рівня вищої освіти. Отож, комплексний аналіз дозволяє стверджувати, що аспіранти продемонстрували здобуття компетентностей ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-5, ЗК-7, ЗК-8, ФК-1, ФК-2, ФК-3, ФК-4, ФК-6, ФК-10, зазначених в ОНП.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст освітньо-наукової програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності «Туризм» і орієнтований на підготовку фахівців, які мають володіти сучасними методами та засобами дослідження проблем розвитку туризму і рекреації, бути здатними до самостійної науково-дослідницької, науково-організаційної, педагогічно-організаційної та практичної діяльності у сфері туризму і рекреації, також до викладацької роботи. Обов'язковими освітніми компонентами є «Академічне письмо англійською мовою», «Філософія науки та інновацій», «Методологія та організація наукової роботи в туризмі і рекреації (англійською мовою)», «Студії з організації туризму і рекреації (наукові лекції і семінари за темами дисертаційних досліджень)», «Асистентська педагогічна практика». Сильною стороною ОНП є викладання двох дисциплін (6 кредитів) англійською мовою. Усі програмні результати навчання забезпечуються освітніми компонентами нормативної частини. Аналіз тематик дисертаційних досліджень здобувачів показує, що об'єктом досліджень було обрано більшістю геопросторову організацію туризму. Так, затверджено наступні теми аспірантів: Семенко Б. «Трансформація міжнародного туризму України»; Околович І. «Кластеризація сільського туризму в Україні»; Безносюк О. «Нематеріальна культурна спадщина України як туристичний ресурс (на прикладі вишивки та килимарства)»; Цуй Джибо «Геопросторовий аналіз військового туризму в Україні (на прикладі пам'яток другої Світової війни)». Експертна група, провівши аналіз освітньо-наукової програми, стверджує, що теоретичний і практичний зміст повністю відповідає предметній області.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Структура освітньо-наукової програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі 12 кредитів, що складає 30% від 40 кредитів, що відповідає нормам передбаченим законодавством (ст.62, п.15 ЗУ "Про вищу освіту" (25%). Питання вільного вибору навчальних дисциплін регулює Положення про порядок реалізації студентами

Університету права на вільний вибір дисциплін [http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20\(03_12_2018\).PDF](http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20(03_12_2018).PDF) Інформаційний пакет підготовки докторів філософії розміщений на університетській сторінці аспірантури <http://asp.univ.kiev.ua/index.php/informatsiinyi-paket-pidhotovka-doktoriv-filosofii> Сильною стороною в університеті є уніфікація навчальних планів підготовки докторів філософії (у всіх аспірантів 12 кредитів вибіркових компонент на II році навчання), що дозволяє здобувачу вищої освіти обрати будь-яку дисципліну, що запропонована на вибір викладачами/кафедрою/факультетом у ЗВО, незалежно від спеціальності чи підрозділу, який забезпечує її викладання. Всім аспірантам потрібно вибрати 1 дисципліну з Переліку 1 та 2 дисципліни з Переліку 2 <http://asp.univ.kiev.ua/index.php/osvitno-naukova-prohrama-pidhotovky-doktora-filosofii/181-anotatsii-dystsypliny-vilnoho-vyboru-aspiranta-dva> . За посиланням розміщені каталог вибіркових дисциплін, анотації до них. Вибір здійснюється через персональні кабінети студентів у інформаційній системі університету. Дисципліни за вибором аспіранта вносяться в його індивідуальний план. Зокрема, у аспірантів Околович І. та Семенко Б. в індивідуальний план внесені наступні вибіркові дисципліни «Основи інформаційних технологій», «Картографічні студії в туризмі і рекреації», «Суспільно-географічні студії в туризмі і рекреації». Індивідуальна освітня траєкторія формується також через академічну мобільність. Положення КНУТШ про порядок реалізації права на академічну мобільність Університету http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk ЕГ проаналізувала відкриті джерела, Індивідуальні плани роботи аспірантів ОНП, надані ЕГ за запитом, обговорила це питання на зустрічі із здобувачами та констатує, що КНУТШ забезпечує формування індивідуальної освітньої траєкторії аспірантів на належному рівні. Рекомендовано розширити можливості індивідуальної траєкторії здобувачів з точки зору обрання вибіркових дисциплін іншого освітнього рівня.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

В навчальному плані від 15.12.20 р, який розташований за посиланням https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Navch_plany/NPlan_PhD_Tourism.pdf передбачено 10 кредитів ЄКТС на асистентську педагогічну практику. У графіку навчального процесу у зведеному бюджеті часу зазначена тривалість практики 37 тижнів (без відриву від теоретичного навчання та науково-дослідницької роботи) або 20 тижнів (за умови відриву від теоретичного навчання) на II році навчання. Програма асистентської педагогічної практики аспірантів/ ад'юнктів Київського національного університету імені Тараса Шевченка знаходиться у вільному доступі http://asp.univ.kiev.ua/doc/OND/Program_APP_2015.pdf В ЗВО прийняте Положення про асистентську педагогічну практику аспірантів/ ад'юнктів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, яким регулюються питання організації, проведення і підведення підсумків асистентської педагогічної практики http://asp.univ.kiev.ua/doc/OND/Pedagogical_practice_2020.pdf Педагогічна практика аспірантів включає розробку плану проведення занять, а також змістовну методичну підготовку до них. Методичні рекомендації для асистентської практики знаходяться у вільному доступі http://asp.univ.kiev.ua/doc/OND/Methodology_APP_2015.pdf Практична частина наукових досліджень аспірантом може виконуватись за домовленістю в університетах-партнерах, при стажуванні в зарубіжних закладах освіти, на підприємствах. Навчання в аспірантурі передбачає здобуття практичних компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності як складову наукових досліджень, які на ОНП 242 "Туризм" виконуються частково на замовлення підприємств. Зокрема, аспірантка Ірина Околович член правління спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні, працює над дисертаційним дослідженням на тему "Кластеризація сільського туризму України", аспірантка Безносок Олена до вступу в аспірантуру курувала Проектом збереження нематеріальної етнічної спадщини "Вишивка білим по білому та килимарства Решетилівщини" з занесенням в Національний реєстр по збереженню в 12.02.2018 та просуванням елемента до списків збереження ЮНЕСКО; зараз працює над дисертаційним дослідженням на тему "Нематеріальна культурна спадщина України як туристичний ресурс (на прикладі вишивки та килимарства)". У цілому ОНП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Це є сильною стороною програми.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

До soft skills в КНУТШ зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше. <http://www.univ.kiev.ua/news/7994> В КНУТШ запроваджено безкоштовний освітній проект, створений спільними зусиллями Сектору працевлаштування студентів і аспірантів КНУ та Центру кар'єрного розвитку Студ-поінт. Кожен бажаючий може прослухати Курс лекцій «SOFT SKILLS: ЕФЕКТИВНА ОСОБИСТІСНА КОМУНІКАЦІЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ», побудований на базі активних форм навчання: міні-лекції, тренінги, дискусії, презентації, інтерактивні вправи. Курс сертифікований у рамках Темпус проекту ЄС 530534 IMPRESS "Improving the efficiency of student services" (530534-TEMPUS-1-2012-1-UK-TEMPUS-SMGR) та проводиться в рамках проекту #KNULeaderHUB. <http://mobility.univ.kiev.ua/?p=1584&lang=uk> Серед вибіркових дисциплін кожен здобувач третього рівня вищої освіти може вибрати освітню компоненту «Універсальні (м'які) здібності (Soft Skills)». Анотація розташована за посиланням http://asp.univ.kiev.ua/doc/DVA/DVA_1_Soft_Skills.pdf Таку можливість здобувачі мають вже декілька років, оскільки міжнародний проект TEMPUS КНУТШ реалізовував 5 років тому, саме тому політику університету стосовно Soft Skills можна вважати інноваційною. Освітня програма має свою політику стосовно розвитку soft skills у здобувачів вищої освіти та викладачів (через систему професійного розвитку/підвищення кваліфікації, участі у

тренінгах <https://geo.knu.ua/uk/vsi-novini/1018-geografichnij-fakultet-doluchenij-do-doslidzhennya-tsinnisni-orientiri-ukrajinskogo-studentstva.html> , міжнародних проєктах <https://geo.knu.ua/uk/mizhnarodne-spivrobotnitstvo/novini.html> , що підтверджується вт.ч. документами, наданими за запитом). ЕГ виділяє наступні основні компетентності та соціальні навички soft skills , які забезпечуються: 1. Здатність планувати та управляти часом. 2. Здатність планувати та управляти проєктами (в.т.ч. соціальними) . 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. 4. Використання знань та умінь, набутих у процесі вивчення іноземної мови, у відносинах з контрагентами та під час обробки іншомовних джерел інформації. 5. Використання методологічного апарату наукових досліджень для вирішення теоретичних і прикладних завдань, що постають перед фахівцями галузі. Вказані компетентності допомагають майбутнім фахівцям у процесі здійснення соціальної комунікації за напрямками. Докази: ОНП, навчально-методичне забезпечення спеціальності 242 «Туризм», результати опитування здобувачів та фокус-груп на набуті навички soft skills.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійні стандарти визначають вимоги до кваліфікаційних та спеціальних знань працівників, їх завдань, обов'язків та спеціалізацій (абзац десятий статті 96 Кодексу законів про працю України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>). Професійні стандарти є основою для присвоєння професійних кваліфікацій. Слід зауважити, що наразі професійні стандарти перебувають в процесі розробки, а порядок присвоєння професійних кваліфікацій ЗВО нормативно не врегульований. До моменту затвердження професійних стандартів також зберігають чинність відповідні випуски Довідника кваліфікаційних характеристик професій (ДКХП), які ЗВО враховують натомість. Присвоєння професійних кваліфікацій відбувається за відсутності відповідного професійного стандарту за причин незалежних від ЗВО. Професійний стандарт за спеціальністю 242«Туризм» відсутній. Як зазначено у відомостях самооцінювання при розробці ОНП робоча група керувалася законом України «Про вищу освіту», постановами Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»; від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження НРК». Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 № 610 затверджено професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti> Експертна група рекомендує використати зазначений професійний стандарт при перегляді освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти «Туризм», також програм підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників, планування професійного розвитку викладачів.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз навчального плану 2020 р, розташованого за посиланням https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Navch_plany/NPlan_PhD_Tourism.pdf, дозволяє стверджувати, що аудиторне навантаження складає 20% обсягу годин, виділених для освітніх компонент. 80% - самостійна робота. Оскільки КНУТШ навч. плани аспірантів всіх спеціальностей уніфіковані, таке співвідношення аудиторних занять та самостійної роботи можна вважати інноваційним й таким, що не заперечує Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#n11> В розкладі навчальних занять виокремлений певний час для самостійної роботи аспіранта. Кількість годин навчальних занять згідно Наказу ректора від 30.12.2014 № 1094-32 складає: на 1 році навчання – 90 годин, на 2 році навчання – 90 годин, на 3 та 4 році – навчальні години не передбачені, аспірант виконує науково-дослідні роботи. Спількування зі здобувачами під час інтерв'ювання показало відсутність скарг аспірантів щодо навантаження та на самостійну роботу. Здобувачі зазначали щодо оптимального співвідношення фактичного аудиторного навантаження та самостійної роботи, а викладання освітніх компонентів (види, методи навчання і контролю) забезпечують набуття фахових компетентностей і соціальних навичок. Опитування здобувачів-аспірантів проводиться; результати розміщені за посиланням https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Zvit_doslid_PhD_prog_2020.pdf. Всі освітні програми є відкритими для обговорення та отримання зауважень і пропозицій всіх стейкхолдерів <https://geo.knu.ua/uk/aspirantura-ta-doktorantura.html> . Запропоновано пропозиції відправляти на електронну пошту деканату географічного факультету – geography_dpt.head@univ.net.ua. Як зазначили здобувачі на проведених зустрічах, традиційно перед початком навчання зі здобувачами 1-го року проводиться бесіда з роз'ясненням змісту ОНП та окремих освітніх компонент. В КНУТШ реалізується «Абетка для аспірантів» – цикл семінарів для аспірантів, яку започаткувала Рада Молодих Вчених КНУ імені Тараса Шевченка. Головна мета – сприяння ефективній науково-дослідницькій роботі <http://asp.univ.kiev.ua/index.php/abetka-dlya-aspirantiv> , що є доброю практикою.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За дуальною формою освіти на ОНП «Туризм» за 242 спеціальністю на третьому рівні вищої освіти підготовка не здійснюється. Потрібно зауважити, що КНУТШ в положенні про організацію освітнього процесу (від 31.08.2018р.) передбачив можливість навчання за дуальною формою <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>, що є доброю практикою для подальшого розвитку цієї форми освіти. На зустрічі проректор з навчальної роботи А.Гожик зазначив, що така форма вже запроваджена з компанією Самсунг Україна на механіко-математичному й факультеті комп'ютерних наук та кібернетики <http://www.univ.kiev.ua/news/9864>. В подальших планах КНУТШ довести кількість здобувачів університету, що навчаються за цією формою освіти до 5-7 % за аналогією з Європейськими університетами.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

1. Як перевагу ОНП потрібно зазначити, що гарант ОНП доктор географічних наук, професор О.А. Любіцева є одним з розробників стандарту вищої освіти за 242 спеціальністю всіх рівнів вищої освіти та головою НМК підкомісії з туризму. 2 Як позитивну практику потрібно відмітити часткове викладання нормативних навчальних дисциплін англійською мовою, що забезпечує підготовку інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця ступеня доктора філософії 3. Доброю практикою є висока публікаційна активність здобувачів третього рівня вищої освіти. 4. Сильною стороною в КНУТШ є уніфікація навчальних планів підготовки докторів філософії (у всіх аспірантів 12 кредитів вибіркового компонента на II році навчання), що дозволяє здобувачу вищої освіти обрати будь-яку дисципліну, що запропонована на вибір викладачами/кафедрою/факультетом у ЗВО, незалежно від спеціальності чи підрозділу, який забезпечує її викладання. 5. ОНП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Доброю практикою є виконання наукових досліджень для підприємств, зокрема аспірантами І.Околович, О.Безносук. 6. Політику університету стосовно Soft Skills можна вважати інноваційною. Серед вибіркового компонента кожного здобувача третього рівня вищої освіти (з 2017р) може вибрати освітню компоненту «Універсальні (м'які) здібності (Soft Skills)» Курс сертифікований у рамках Темпус проекту ЄС 530534 IMPRESS. 7. В КНУТШ реалізується «Абетка для аспірантів» – цикл семінарів для аспірантів, яку започаткувала Рада Молодих Вчених КНУ імені Тараса Шевченка, що є доброю практикою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

1. Рекомендовано розширити можливості індивідуальної траєкторії здобувачів з точки зору обрання вибіркового компонента іншого освітнього рівня (за потреби здобувачів) із зазначенням у ОНП та навчальному плані. 2. Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 № 610 затверджено професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Експертна група рекомендує використати зазначений професійний стандарт при перегляді освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти «Туризм», також програм підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників, планування професійного розвитку викладачів.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОНП має повний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями. Структура і зміст ОНП є взірцевими, оскільки гарант ОНП є одним з розробників стандарту вищої освіти за 242 спеціальністю всіх рівнів вищої освіти та головою НМК підкомісії з туризму. Основним стейкхолдером для третього рівня вищої освіти даної ОНП є заклади вищої освіти, оскільки відповідно до Таблиці відповідності Переліку наукових спеціальностей (Перелік 2011) та Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Перелік 2015) жодна з наукових спеціальностей не трансформується в 242 «Туризм». На сьогодні ОНП є однією з чотирьох програм підготовки PhD в Україні (за 242 спеціальністю) (однією з перших, що вийшла на акредитацію) і є вкрай необхідною для забезпечення НПП мережі ЗВО (121 кафедра в Україні), де проводиться підготовка фахівців зі спеціальності «Туризм» першого та другого рівня вищої освіти. Позитивною практикою у частині відповідності критерію 2 є часткове викладання нормативних навчальних дисциплін англійською мовою. Політика університету стосовно Soft Skills є інноваційною, оскільки кожен здобувач третього рівня вищої освіти (з 2017р) може вибрати освітню компоненту «Універсальні (м'які) здібності (Soft Skills)», що є сертифікованим курсом у рамках Темпус проекту ЄС 530534 IMPRESS.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Інформація щодо правил прийому на навчання за ОНП є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, про що ЕГ пересвідчилась під час зустрічі із здобувачами. Вся необхідна інформація оприлюднена на сайті ЗВО: Правила прийому на навчання за ОНП підготовки доктора філософії в аспірантурі Київського національного університету імені Тараса Шевченка – http://asp.univ.kiev.ua/doc/VSTUP_2021/Aspirantura_2021.pdf 242 «Туризм» Географічний факультет – <https://geo.knu.ua/uk/aspirantura-ta-doktorantura.html> , зокрема програма вступних іспитів спеціальність 242 “Туризм” <https://geo.knu.ua/uk/116-programa-vstupnikh-ispitiv-do-aspiranturi> програма вступних іспитів з іноземної мови спеціальність 242 “Туризм” <https://geo.knu.ua/uk/1020-programi-vstupnikh-ispitiv-do-aspiranturi-z-inozemnoji-movi> , програма додаткових вступних іспитів спеціальність 242 “Туризм” <https://geo.knu.ua/uk/1021-programi-dodatkovikh-vstupnikh-ispitiv-do-aspiranturi>

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

ЕК пересвідчилась, що форми та зміст вступних випробувань, передбачених для вступу на ОНП спеціальності 242 «Туризм» у КНУТШ відповідають рівневі початкових (вхідних) компетентностей, потрібних для того, аби розпочати навчання за даною програмою, а також враховують специфіку компетентностей програми, Матеріали до вступних випробувань щорічно готуються науково-педагогічними співробітниками кафедри. Вони обговорюються та затверджуються на засіданнях кафедри за погодженням гаранта ОНП, вченої ради географічного факультету, а потім затверджуються проректором з наукової роботи КНУТШ і надаються до Приймальної комісії університету. Питання для перевірки знань вступників, які здобули ступінь магістра зі спеціальності 242 «Туризм», формуються лише із фахових дисциплін, таких як: Основи туризмології/туризмознавства; Туристичне країнознавство; Стан туризму в Україні <https://geo.knu.ua/uk/116-programa-vstupnikh-ispitiv-do-aspiranturi> . Для вступників, що здобули ступінь магістра за іншими спеціальностями проводяться додаткові вступні випробування, що включають дисципліни: Основи туризму; Індустрія туризму, Ринок туристичних послуг <https://geo.knu.ua/uk/1021-programi-dodatkovikh-vstupnikh-ispitiv-do-aspiranturi> . При вступі враховуються наявні наукові здобутки вступників до аспірантури, які оцінюються додатковими балами (Додаток 3 до Правил прийому). Програма вступного випробування до аспірантури з іноземної мови на здобуття ступеня доктора філософії ОНП спеціальність 242 «Туризм» розроблено відповідно до ОНП «Туризм» на здобуття третього освітньо-наукового рівня (доктор філософії) і Концепції вивчення іноземних мов студентами неспеціальних факультетів/інститутів КНУТШ (наказ № 196-32 від 10 березня 2020 р.) та призначено особам, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста або магістра з відповідних спеціальностей, і які вступають на навчання в аспірантуру за науковою спеціальністю 242 «Туризм» https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/4_punkt_site/Asp_242_prog_VI_z_inozemnoi.pdf Позитивною практикою підготовки доктора філософії є Дослідницька пропозиція https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/4_punkt_site/Asp_242_vimogi_do_doslidnizkoj.pdf , яка свідчить про обізнаність здобувача з класичними і новітніми науковими і практичними розробками у сфері туризму і рекреації як вітчизняними так і зарубіжними, володіння компетенціями необхідними для аналізу туристичного ринку і діяльності суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях функціонування туризму від глобального до локального в усій багатогатості такого функціонування різновидів туризму; про здатність до поглиблення, виявлення та розширення нових теоретичних і практичних знань, уточнення відомих раніше знань, але недостатньо досліджених, уміння застосовувати їх при вирішенні конкретних практичних завдань. Експертна група дійшла висновку про те, Правила прийому на навчання за ОНП враховують її особливості.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У КНУТШ питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО визначається: Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 29.06.2016 р. http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk Відділ академічної мобільності Київського національного університету імені Тараса Шевченка надає координаційну та консультативну допомогу зацікавленим студентам. Додатком до правил прийому регулюється порядок поновлення та переведення здобувачів вищої освіти (студентів, слухачів, курсантів) у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка <http://vstup.knu.ua/userfiles/files/Додаток%20-%20Інструкція%20про%20порядок%20поновлення%20та%20переведення.pdf> Питання визнання результатів навчання регулюється також Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, що введене в дію Наказом Ректора №716-32 від 31 серпня 2018 року <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>, Наказом Ректора від 12.07.2016 року за №603-22 "Про затвердження Порядку проведення в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка атестацій для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року» http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Nakaz_atestaciya_PK_2016.jpg На сайті географічного факультету КНУТШ питання

академічної мобільності присвячений окремий розділ «Міжнародне співробітництво» <https://geo.knu.ua/uk/mizhnarodne-spivrobitnistvo/novini.html>, де передбачена можливість ознайомитися з інформацією про програми обміну, гранти, стипендії та вузи партнери. Під час онлайн-зустрічі ЕГ було з'ясовано, що ЗВО за програмою Еразмус+ укладено Угоду про академічну мобільність між КНУ та Університетом Етвеша Лоранда (Будапешт, Угорщина), що дає можливість здобувачам ступеня PhD брати участь у програмах семестрового обміну. Слід зазначити, що під час зустрічі 2 із аспірантами ОНП (відеоконференція 06.07.2021 р. 09.00-10.00) було з'ясовано, що у них є інтерес до участі в програмі академічної мобільності (наприклад аспірантка Скоростецька Ольга), проте внаслідок введення обмежень у зв'язку з поширенням пандемії COVID-19, вона не скористалася цією можливістю, проте аспірантці Околович І.І. вдалось пройти 3 місячне стажування в Талліннському університеті (2020 р.). Отже ЕК засвідчує, що всі категорії учасників ОНП мають доступ до міжнародних інформаційних ресурсів, таких як Еразмус+, програм DAAD, IREX, UGRAD та стипендіальної програми ім. Фулбрайта (<http://www.umz.univ.kiev.ua/index.php/ua/>) і можуть скористатися такою практикою.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У КНУТШ результати навчання отримані у неформальній освіті не визнаються, це було відзначено під час зустрічі з керівництвом ЗВО. Тому в Університеті відсутні внутрішні нормативні документи щодо визнання результатів неформальної освіти. Під час зустрічей з зі здобувачами вищої освіти, з керівним менеджментом експертною групою встановлено, що здобувачі ступеня PhD знайомі із проблемою визнання результатів, отриманих у неформальній освіті та відсутністю практики їх застосування. З'ясовано, що дане питання активно дискутується в університетському середовищі, розглядаються можливості впровадження найкращого досвіду ЗВО як вітчизняних, так і зарубіжних. Керівництво зазначило, що розробить правила визнання результатів навчання у неформальній освіті після нормативного врегулювання цього питання на державному рівні.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання за ОНП є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті як університету загалом, а також географічного факультету і кафедри країнознавства та туризму. У правилах прийому враховуються особливості ОНП, вони не мають дискримінаційних і корупційних положень. При вступі враховуються наявні наукові здобутки вступників до аспірантури, які оцінюються додатковими балами. Програма вступного випробування до аспірантури з іноземної мови розроблено відповідно до Концепції вивчення іноземних мов студентами неспеціальних факультетів/інститутів КНУТШ та проекту Стандарту спеціальності 242 для підготовки докторів філософії, який знаходиться на стадії обговорення академічної спільноти. Позитивною практикою підготовки доктора філософії в галузі туризму є Дослідницька пропозиція.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

У КНУТШ результати навчання отримані у неформальній освіті не визнаються. В той же час експертною групою були встановлені передумови для визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті, зокрема, участь здобувачів ступеня PhD у різноманітних сертифікованих програмах наукового спрямування. Пропонуємо Університету все таки оформити належним чином і затвердити розроблені рекомендації щодо визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті. Надати право, за запитом здобувача ВО, залучати здобутки в неформальній освіті в обсязі більше 10% від загального обсягу кредитів передбачених у ОНП з метою посилення індивідуальної освітньої траєкторії. Перезараховувати здобувачам третього рівня вищої освіти, які вже викладають, практику (як один із пунктів виконання зарахування неформальної освіти). Гармонізувати Положення про визнання результатів навчання, отриманих шляхом неформальної освіти з іншими Положеннями щодо освітнього процесу.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОНП «Туризм» КНУТШ має належний рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями 3.1, 3.2, 3.3 – недоліків не виявлено. За підкритерієм 3.4 - результати навчання отримані у неформальній освіті не

визначаються ЗВО. Тому необхідно посилити підкритерій 3.4, що розширить можливості індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів третього рівня вищої освіти.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу КНУТШ http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf на ОНП “Туризм” функціонують такі форми навчання: денна, заочна, екстернатна, в тому числі регламентовано дистанційну форму навчання. Під час організації дистанційного навчання комунікація із науковим керівником проводилась засобами Google Classroom та Zoom. Методи навчання та викладання вказані в таблиці з звіту самооцінювання відповідають сучасним практикам, сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та ПРН, включають в себе навчальні заняття, самостійну роботу, практичну підготовку, контрольні заходи. В структурі освітнього процесу наявні елементи викладання англійською мовою, читаються дисципліни “Академічне письмо англійська мова”, «Методологія та організація наукової роботи в туризмі і рекреації”. В ході спілкування з аспірантами було підтверджено, що в ЗВО: “постійно організуються лекції та тренінги запрошених фахівців, які проводяться зазвичай англійською мовою”. Також аспіранти працюють із ліцензійним програмним забезпеченням ArcGIS, що дає можливість самостійно розробляти картографічні проекти. Реалізація студентоцентрованого підходу здійснюється на основі Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ. Так як принцип студентоцентрованості є ключовим у виборі форм та методів навчання і викладання. На ОНП навчається 5 аспірантів, 3 зазначили, що відчують з боку НПП індивідуальний підхід до кожного, повагу до їх наукових інтересів, враховують їх пропозиції щодо освітнього процесу. Також згідно з опитуванням https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Zvit_doslid_PhD_prog_2020.pdf аспіранти вказали що, наукові керівники регулярно спілкуються з ними на тему дисертаційного дослідження, реагують на запити, що виникають під час роботи, мають високу компетентність. Принципи академічної свободи викладача реалізуються через можливість: “самостійно, незалежно здобувати й поширювати знання та інформацію, проводити наукові дослідження і застосовувати їх результати”. Такий принцип моделює Етичний кодекс університетської спільноти <https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>. Відповідно до нього: “Викладачі ОНП самостійно формують Робочі навчальні програми своїх дисциплін у яких, базуючись на вимогах ОНП і навчального плану, обирають методи навчання.”

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація, щодо порядку та критеріїв оцінювання доводиться до відома аспірантів через різні структурні елементи сайту університету. До прикладу, на сайті географічного факультету розміщено робочі програми навчальних дисциплін, де вказано вид семестрового контролю, критерії оцінювання <https://geo.knu.ua/uk/geo.univ.kiev.ua/uk/1016>, навчальні плани https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Navch_plany/NPlan_PhD_Tourism.pdf. На сайті аспірантури та ад'юнктури <http://asp.univ.kiev.ua/index.php/informatsiinyi-paket-pidhotovka-doktoriv-filosofii> розміщено робочі навчальні програми та анотації дисциплін вільного вибору <http://asp.univ.kiev.ua/index.php/informatsiinyi-paket-pidhotovka-doktoriv-filosofii/181-anotatsii-dystypliny-vilnoho-vyboru-aspiranta-dva>. Вся інформація, що публікується на сайті проходить розгляд та затвердження відповідними структурними підрозділами. Як було зазначено при спілкуванні з академічним персоналом та аспірантами вся інформація що стосується окремих ОК, критеріїв оцінювання, ПРН - доноситься до їх відома безпосередньо перед початком навчання. Аналізуючи опитування https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Zvit_doslid_PhD_prog_2020.pdf, що стосуються даного питання варто відзначити, що 17% респондентів не вважають, що критерії оцінювання знань є прозорими та зрозумілими, 83,33 % - вважають їх повністю зрозумілими.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

На ОНП “Туризм” більша частина методів навчання спрямована на науково-дослідницьку роботу. Дослідження є одним з найважливіших компонентів під час всього навчання за ОНП рівня доктор філософії, при тому вся увага робиться на його прикладну частину. Як зазначено в Статуті ЗВО <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-02-17.pdf>: “основними принципами освітньої діяльності Університету є нерозривність процесів навчання та науково-дослідницької роботи”. Відповідно в ОНП “Туризм” поєднання навчання та дослідження реалізується завдяки 40 кредитів освітніх компонентів, які забезпечують формування освітніх компетентностей необхідних для наукових досліджень за вибраною аспірантами тематикою. Наукові досягнення академічного персоналу кафедри є фундаментальними, адже викладачі кафедри та гарант є одними з засновників туристичної науки в Україні <https://geo.knu.ua/uk/kafedri/krajinoznavstva-ta-turizmu/vikladachi.html>. ЗО виконують дослідження відповідно до

наукової проблематики кафедри. Як зазначила, аспірантка Околович І.І. вона проводила опитування щодо розуміння цілей сталого розвитку підприємцями, які зайняті в сільському туризмі. Всі аспіранти відзначили, що мають можливість апробувати результати своїх наукових досліджень в фахових наукових виданнях України та кафедри (публікація статті у Віснику КНУТШ є безкоштовною) <https://geo.knu.ua/uk/20-11-2014-naukova-robota/fakhovi-vidannya-z-geografichnikh-nauk-spetsializovani-vcheni-radi.html>, <http://univ.kiev.ua/ua/science/journals/csp-gt>. Бажаючі можуть взяти участь у всеукраїнських та закордонних конференціях <http://science.univ.kiev.ua/research/conferences/anonce.php>. Про можливість публікації аспірантів повідомляє відділ аспірантури на факультеті шляхом розсилки інформації через месенджери. Відповідно до запиту на додаткові докази ЕГ, отримала перелік наукових публікацій аспірантів: Семенко Б.В. - 5 статей, 7 тез; Околович І.І. - 1 стаття, 4 тези; Скоростецька О.О. - 6 фахових статей, участь в колективній монографії, 9 тез; Цуй Джибо - участь в колективній монографії, 2 наукові фахові статті, 11 тез; Безносюк О.О. - 2 тези, 2 статті, одна з яких в колективній монографії.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

В КНУТШ система перегляду змісту ОК проводиться відповідно до Положення про систему забезпечення якості освітнього процесу <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf>. Відповідно до нього забезпечується автономія викладача: “рішення про те, які сучасні практики та наукові досягнення слід використовувати у навчанні, викладачі приймають особисто”. Весь академічний персонал кафедри є висококваліфікованими викладачами та науковцями. Свої наукові здобутки отримані в ході наукових досліджень та стажувань імплементують в освітній процес. До прикладу, як відомо зі звіту СО проф. Даценко Л.М. використаний передовий досвід розробки інфраструктури баз просторових даних, набутий під час стажування в Канаді, виклала в дисципліні «Студії з організації баз просторових даних в туризмі і рекреації». Науково-дослідна робота на географічному факультеті виконується в межах комплексної наукової програми «Регіональні проблеми раціонального природокористування». Основні наукові результати досліджень реалізуються в межах окремих наукових напрямків, які за своєю сутністю представляють сформовані наукові школи. <https://geo.knu.ua/uk/20-11-2014-naukova-robota/20-11-2014-naukova-robota.html>.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Як відзначила ЕГ, реалізація інтернаціональної співпраці є одним із пріоритетних напрямків розвитку як університету, так і факультету. ОНП “Туризм” “розроблена з урахуванням зарубіжного досвіду підготовки докторів філософії, який набутий НПП під час закордонних стажувань, спілкування з запрошеними зарубіжними та вітчизняними колегами, співпраці за програмою подвійного дипломування (Університет Мачерата, Італія), участі в міжнародних конгресах, конференціях тощо.” В університеті наявні положення, що регламентують академічну мобільність - Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 29.06.2016 р. http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk та Положення про організацію освітнього процесу. Аналізуючи отриману інформацію від учасників освітнього процесу на онлайн-зустрічах та при вивченні сайту університету ЕГ переконалась, що вся академічна спільнота та ЗО мають необмежене коло можливостей щодо міжнародного співробітництва <https://geo.knu.ua/uk/mizhnarodne-spivrobitnitstvo/novini.html>, академічної мобільності, програм наукового стажування, програм подвійних дипломів, грантів <http://science.univ.kiev.ua/granty/informatsiyi-materialy.php>, <https://geo.knu.ua/uk/mizhnarodne-spivrobitnitstvo/mizhnarodne-spivrobitnitstvo-mizhnarodni-stipendiji-ta-granti.html>, <http://science.univ.kiev.ua/relations/partners/>. Можливості академічної мобільності були трохи призупинені в зв'язку з пандемією, проте аспірантці Околович І.І. вдалось пройти 3 місячне стажування в Талліннському університеті (2020 р.) Також підвищення кваліфікації та міжнародне стажування пройшли НПП: гарант ОНП -проф.Любіцева О.О. (Університет ім. В.Поля, м. Люблін, Польща), викладачі ОНП -проф. Запотоцький С.П.(Університет Лоранда Етвеша м.Будапешт Угорщина за програмою Erasmus+ 1st International Credit Mobility Staff Training Week), доц. Кіптенко В.К. (Collegium Civitas Польща), проф. Даценко Л.М. (Vancouver Island University. Faculty of Informational Education), доц. Мірончук Т.А. (Освітня програма “Education for a Changing World” Credentials, Європарламент, Брюссель). ЕГ констатує, що навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності КНУТШ.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильні сторони: - Методи навчання та викладання відповідають сучасним практикам, сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та ПРН; - Викладання окремих ОК англійською мовою (“Академічне письмо англійська мова”, «Методологія та організація наукової роботи в туризмі і рекреації»; - Вся інформація щодо порядку та критеріїв оцінювання доводиться до відома аспірантів через різні структурні елементи сайту університету; - Наукові досягнення академічного персоналу кафедри є фундаментальними, адже викладачі кафедри

та гарант є засновниками туристичної освіти в Україні; - Академічна спільнота та ЗО мають необмежене коло можливостей щодо міжнародного співробітництва, академічної мобільності, програм наукового стажування, програм подвійних дипломів, грантів. Позитивні практики: Реалізація академічної свободи викладача через можливість самостійно, незалежно здобувати й поширювати знання та інформацію, проводити наукові дослідження і застосовувати їх результати; Аспіранти приєднуються до кола досліджень наукової проблематики кафедри; Аспіранти мають можливість апробувати результати своїх наукових досягнень в фахових наукових виданнях України та кафедри (публікація статей у Збірнику КНУТШ є безкоштовною)

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабких сторін, рекомендацій, щодо покращення ЕГ не виявила.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ЕГ виявила, що форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню цілей та програмних результатів навчання заявлених у освітній програмі, створеній засновниками туристичної освіти України. ОНП забезпечує відповідність вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. Забезпечується поєднання навчання і досліджень на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, в тому числі, через інтернаціоналізацію діяльності закладу вищої освіти. Але відповідно до критерію інноваційних методів навчання та викладання, взірцевих практик чи нових технологій на ОНП не виявлено, тому ЕГ прийшла до висновку, що в контексті підкритеріїв ОНП заслуговує на оцінку В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими і регламентуються: "Положенням про організацію освітнього процесу http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf та Положенням про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу <https://sociology.knu.ua/sites/default/files/newsfiles/otsin.pdf>". Інформацію, щодо термінів проведення контрольних точок аспіранти отримують на першому занятті з кожної навчальної дисципліни. Також всі аспіранти отримують індивідуальних навчальний план, де вказано години та кредити всіх обов'язкових дисциплін. Опис дисциплін вибіркового циклу розміщені на сайті у вільному доступі <http://asp.univ.kiev.ua/index.php/osvitno-naukova-prohrama-pidhotovky-doktora-filosofii/181-anotatsii-dystsypliny-vilnoho-vyboru-aspiranta-dva>. Оцінювання результатів навчання здійснюється за 100-бальною шкалою при поточному та підсумковому контролі. Всі форми контролю (залік, екзамен) передбачають отримання аспірантом протягом семестру максимально 60 балів, інші 40 - при здачі підсумкового контролю. Асистентська практика оцінюється екзаменаційною комісією за наявності усного захисту та попередньої оцінки наукового керівника. Під час організації дистанційного навчання комунікація аспірантів з ЗВО здійснювалась через різного роду месенджери, а лекції, семінарські проводились із використанням платформ Zoom, Google meet. Також відповідно до Положення про опитування здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників <http://senate.univ.kiev.ua/?p=1469> у січні-лютому було проведено анкетування здобувачів освіти третього рівня, в тому числі щодо вдосконалення освітнього процесу https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Zvit_doslid_PhD_prog_2020.pdf. На географічному факультеті 13 аспірантів взяли участь в опитуванні.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти рівня доктора філософії з спеціальності 242 «Туризм» відсутній, також при запровадженні ОНП «Туризм» був відсутній також Проект Стандарту. ЗВО діє відповідно законодавчих документів МОН, Національної рамки кваліфікації <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>; Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) № 283 від 03.04.2019; - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF>; Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-%D0%BF>; Положення про організацію освітнього процесу в КНУТШ http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf; інших внутрішньо розроблених Положень. На ОНП «Туризм» на 3 рівні вищої освіти в КНУТШ підсумкова атестація здійснюється за двома напрямками: 1) оцінювання рівня теоретичної та практичної фахової підготовки (складання комплексного підсумкового іспиту за спеціальністю 242 «Туризм» відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії); 2) встановлення відповідності рівня науково дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії за спеціальністю 242 «Туризм» (Публічний захист наукових досягнень у формі дисертації. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану). ЕГ було надано у відповідь на запит індивідуальні навчальні плани, де можна зафіксована атестація аспірантів про виконану наукову роботу протягом року та оцінку наукового керівника. Також щосеместру здобувачі освіти звітуються на кафедрі про свої наукові досягнення. Вся ця інформація вноситься до порядку денного Науково-технічної ради та вченої ради. Практику звітування аспірантів щодо виконання індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи підтвердили на проведених зустрічах й аспіранти, й НПП, й гарант.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регулюється рядом нормативних документів, що є у вільному доступі для всіх учасників освітнього процесу: <https://geo.knu.ua/uk/normativne-zabezpechennya.html>. Сюди належать: «Положення про організацію освітнього процесу http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf Положення про Приймальну комісію <http://vstup.univ.kiev.ua/userfiles/files/pruymalna%20komisiya.pdf> http://asp.univ.kiev.ua/doc/VSTUP_2021/Aspirantura_2021.pdf Положення про апеляційну комісію <http://vstup.aau.edu.ua/sections/documents/appeal/regulations-on-the-appeal-commission>». Інформація щодо контрольних заходів, години/кредити, орієнтовний перелік питань підсумкового контролю розміщується в робочих програмах дисципліни та навчальному плані <https://geo.knu.ua/uk/geo.univ.kiev.ua/uk/1016>, https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Navch_plany/NPlan_PhD_Tourism.pdf. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу всі НПП дотримуються об'єктивності та неупередженості щодо всіх учасників освітнього процесу. Як зазначили аспіранти, весь науково-педагогічний склад, який забезпечував дисципліни третього рівня - були об'єктивними, конфлікту інтересів не виникало. Аспіранти ознайомлені із порядком дій, у разі виникнення таких ситуацій, відповідно до Порядку вирішення конфліктних ситуацій <http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2020/02/%D0%BF%D0%B4%D1%84.pdf>. Що стосується порядку повторного проходження контрольних заходів, то, як зазначили на зустрічі здобувачі, таких випадків на ОНП не було, але таку ситуацію регулює Положення про організацію освітнього процесу, зокрема розділом 7. Оцінювання результатів навчання: п. 7.1. Основні засади політики оцінювання (п. 7.1.7. Забезпечення об'єктивності оцінювання; п. 7.1.8. Вимоги щодо забезпечення прозорості оцінювання; п. 7.1.9. Умови проведення оцінювання); п. 7.2. Процедури розгляду звернень здобувачів освіти щодо оцінювання; п. 7.3. Повторне складання семестрового контролю (п. 7.3.1. Повторне складання у випадку отримання незадовільних оцінок; п. 7.3.2. Повторне складання у випадку порушення процедури оцінювання)) (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>)

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

У ЗВО розроблено потужну нормативну документацію, що попереджає виникнення академічного плагіату, яка активно пропагується серед учасників освітнього процесу всіх рівнів освіти, академічного персоналу, а саме: етичний кодекс університетської спільноти <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>, Положення про постійну комісію Вченої ради з питань етики <http://senate.univ.kiev.ua/?p=1073>, Положення про систему забезпечення якості освіти <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf>, Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Detection-and-prevention-of-academic-plagiarism-in-University.pdf>. При спілкуванні з науковими керівниками та аспірантами ЕГ переконалаась, що ведеться плідна робота щодо попередження академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації даних, запозичень і т.д. Позитивною практикою є те, що «Університет виступає партнером Проекту сприяння академічної доброчесності, зокрема Інститут міжнародних відносин КНУТШ <https://bit.ly/2VDQ5Ts> є одним з 10 українських університетів, які задіяні в SAIUP project <https://saiup.org.ua/universiteti-uchasniki/>.” Керівництво ЗВО пропагують академічну доброчесність шляхом опублікування наукових праць, а саме: «Досвід участі Київського національного університету

імені Тараса Шевченка в розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Україні (за матеріалами проекту QUAERE) <https://bit.ly/3bfxsMk>; посібник “Академічна чесність як основа сталого розвитку університету” <https://bit.ly/34LmrQl>, <https://bit.ly/3zewex1J>”. Всі наукові праці аспірантів та НПП проходять перевірку системою Unichек, також аспіранти можуть самостійно перевіряти свої роботи безкоштовними системами мережі Інтернет. Відповідно до вищевказаних Положень та нормативних документів ЗО попереджені, що за виявлення академічного плагіату будуть притягнені до відповідальності шляхом: повторного проходження оцінювання, повторне проходження ОК, відрахування зі ЗВО; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих ЗВО пільг з оплати навчання, скасування документів про освіту. Академічний персонал буде нести покарання шляхом: “відмови у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присудженого науковогоступеня чи присвоєного вченого звання; відмова у присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії; позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.” http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf. За період функціонуванн ОНП прикладів порушення академічної доброчесності виявлено не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильні сторони: -Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими і регламентуються нормативними документами; - Процедура проведення контрольних заходів регулюється рядом нормативних документів, що є у вільному доступі для всіх учасників освітнього процесу; - КНУТШ є одним з 10 українських університетів, які задіяні в SAIUP project і в університеті всіляко пропагується академічна доброчесність; Позитивні практики: - Описи дисциплін вибіркового циклу розміщені на сайті у вільному доступі; -Було проведено анкетування здобувачів освіти третього рівня, в тому числі щодо вдосконалення освітнього процесу; - Університет виступає партнером Проекту сприяння академічної доброчесності, - Всі наукові праці аспірантів та НПП проходять перевірку системою Unichек

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабких сторін та недоліків в контексті підкритерів виявлено не було.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

У даному критерії ОНП носить взірцевий характер, адже: 5.1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь на сайті ЗВО та географічного факультету. 5.2.Форми атестацій відповідають законодавчим документам Міністерства освіти і науки, Національній рамці кваліфікацій та внутрішньо розробленим Положення КНУТШ, тому що Стандарт вищої освіти третього рівня поки що відсутній. Проект Стандарту 242 Туризм третього рівня на стадії обговорення. КНУТШ є одним із перших ЗВО в Україні, що започаткував ОНП “Туризм” спираючись на досвід іноземних ЗВО. 5.3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що прописані в робочих програмах ОК, є відкритими для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об’єктивність екзаменаторів. Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів чітко регламентовані, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, всі учасники освітнього процесу з ними ознайомлені. 5.4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що регулюється низкою нормативних документів. Пропагується культура якості та недопустимість академічної недоброчесності. Створені механізми протидії порушенням академічної доброчесності та покарання за їх виявлення.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Експертною групою проаналізовано інформацію що міститься у табл. 2, а також зведену інформацію про викладачів ОНП «Туризм» освітнього рівня доктор філософії у Київського національного університету імені Тараса Шевченка, яка є додатком до відомостей самооцінювання. Беручи до уваги необхідність отримання додаткових даних стосовно академічної та професійної кваліфікації викладачів рівня доктора філософії, керівником ЕГ було направлено запит гаранту ОНП, 04.06.2021 р. отримано додаткові дані у вигляді таблиці. Всі викладачі, які задіяні за викладанням на ОНП мають наукові ступені та вчені звання серед них 4 доктори наук: Любіцева О.О., Запотоцький С.П., Смірнов І.Г., Даценко Л.М., що становить 50% (4 особи) науково-педагогічних працівників, забезпечують реалізацію ОНП «Туризм». Позитивною практикою є те, що більшість викладачів, які задіяні за ОНП володіють іноземними мовами, про що свідчить їх академічна мобільність. ЕГ відмічає і той факт, що гарантом ОНП є завідувач кафедри країнознавства та туризму що безпосередньо задіяна в розвитку цієї спеціальності в Україні, в університеті і на кафедрі. Любіцева О.О. є Головою НМК 13 з транспорту і сервісу (2019), головою підкомісії 242 «Туризм» з 2016 р., розробником стандарту спеціальності 242 «Туризм» для підготовки докторів філософії. За результатами аналізу уточнених даних та зустрічі з академічним персоналом у форматі Zoom експертною комісією було відзначено високий рівень академічної кваліфікації науково-педагогічних працівників що викладають на ОНП. Викладачі мають відповідну освітньому компоненту кваліфікацію, наукових ступінь (вчене звання), досвід науково-педагогічної діяльності та викладання освітнього компоненту, наукові публікації, пов'язані зі сферою освітнього компоненту та методики його викладання, пройшли підвищення кваліфікації за останні п'ять років, як в Україні, так і за кордоном. Університет щорічно здійснює моніторинг ефективності наукових керівників http://asp.univ.kiev.ua/doc/Analitika/2020/2020_Monitoring_2005_2019.pdf, що було підтверджено і аспірантами під час онлайн-зустрічі (Зустріч 07.06.2021 р. 11.00-12.00) з експертною групою. ЕГ констатує цілковиту відповідність професійної та академічної кваліфікації викладачів, які залучені до реалізації ОНП

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

ЕГ констатує: процедура конкурсного відбору НПП регламентована цілою низкою нормативних документів, а саме: Статут Київського національного університету імені Тараса Шевченка (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-02-17.pdf>), Порядок конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (<http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/05/Положення-про-конкурс-ост.вар.1.doc>). Вся інформація розміщена на сайті Вченої ради Університету за посиланням <http://senate.univ.kiev.ua/>. В газеті “Сучасна освіта України” публікується оголошення про конкурс на заміщення вакантних посад. Під час онлайн-зустрічі №7 (08.06.2021 р.; 10.30.-11.30) було з'ясовано, що при конкурсних відборах першочергово зараховуються професіоналізм, компетентності, лідерські якості, вміння працювати у команді. Представник відділу аспірантури Ткачук А.П. зауважила, що при призначенні наукових керівників враховуються ефективність та результативність керівництва НПП аспірантам. В цілому ЕГ дійшла висновку, що в ЗВО процедури конкурсного добору НПП є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОНП «Туризм»

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Оскільки ОНП, що розглядається, акредитується за рівнем доктора філософії, то роботодавцями за нею виступають, переважно представники ЗВО. ЕГ провела бесіди з д.е.н., доц. КНТЕУ Охрименко А.Г., директором інституту географії НАНУ д.геог.н. Маруняк Є.О., к.геог.н., доц. Криворізького державного педагогічного університету Пацюк В.С. Вони засвідчили свою активну роль у розробці та коригуванні ОНП «Туризм», проведенні наукових семінарів та конференцій, консультування, а співпраці у проєктах в межах предметної області з метою забезпечення фахових компетентностей <https://geo.knu.ua/uk/vsi-novini/955-obgovorennya-osvitnikh-program-kafedri-ekonomichnoji-ta-sotsialnoji-geografiji-z-robotodavtsyami.html>. Зокрема, роботодавці беруть участь у проведенні круглих столів, рецензуванні, консультують щодо змін у ОНП та навчальному плані. До проведення занять за ОНП «Туризм» регулярно залучаються знані фахівці туристичної сфери м. Києва та України, фахівці органів державного управління в сфері туризму і курортів. Кафедрою укладено низку договорів з провідними туроператорами (ТПГ, Каліпсо тур ЮА, Інфлот Круїз Енд Феррі Україна), іншими суб'єктами туристичного ринку (Вишгородський історико-культурний заповідник, Управління туризму та промоцій виконавчого органу Київської міської ради) <https://geo.knu.ua/uk/kafedri/krajinoznavstva-ta-turizmu/vikladachi.html>. Позитивною практикою є постійно діючий семінар під умовною назвою «Практики туристичної галузі – майбутнім колегам», до якого залучаються здобувачі ОНП, де запрошені фахівці діляться досвідом, висвітлюють актуальні питання туристичної галузі, особливості формування інноваційного туристичного продукту та його просування на ринку, розвитку новітніх видів і форм туристичної діяльності тощо. Позитивною практикою є те, що кафедра країнознавства та туризму КНУТШ щорічно протягом десяти років проводить Всеукраїнський фаховий конкурс -стипендіальна програма “Майбутнє туристичної галузі». Ця програма була започаткована туроператорською компанією «ТПГ-Travel Professional Group» із залученням провідних НПП інших ЗВО країни туристичного профілю <https://geo.knu.ua/uk/vsi-novini/849-konkurs-tpg.html>.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

В матеріалах Самоаналізу зазначено, до викладання та організації освітнього процесу за ОП «Туризм» активно залучаються професіонали-практики та роботодавці на основі запрошень і проведення аудиторних занять на різну професійну тематику <https://www.facebook.com/travel.KNU/posts/258786546043451> серед них: Маряна Олеськів - Голова Державного агентства з питань розвитку туризму України; Іван Ліптуга - Президент Національної туристичної організації України; Юлія Желдак - Івент директор міжнародних туристичних виставок UITT та UITM; Алла Шаповалова - Голова Комітету з туризму Торгово-промислової палати України та ін. Під час онлайн зустрічі із здобувачами ОНП (07.06.2021 р.; 11.00-12.00) з'ясувалась інформація, що аспіранти ОНП долучаються до будь-яких заходів, які проводяться професіоналами-практиками, експертами галузі, представниками роботодавцями, що організовується географічним факультетом зокрема кафедрою країнознавства та туризму <https://www.facebook.com/travel.KNU/posts/258614929393946>, як підтвердження 10 березня 2021 р., на кафедрі країнознавства та туризму географічного факультету відбулась онлайн-зустріч з представниками туристичної компанії BSI LIFESTYLE, де співробітники компанії презентували програму стажування, як підтвердили аспіранти вони теж були запрошені на даний захід <https://geo.knu.ua/uk/vsi-novini.html?start=42> ; в січня 2021 року відбулась зустріч з роботодавцями-представниками РНБО зокрема Радником РНБО України Миколою Добишем та державним експертом Апарату РНБО України Дмитрієм Павліком. ЕГ констатує, що КНУТШ залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

За даними Самоаналізу КНУТШ значна увага приділена підвищенню кваліфікації НПП, в закладі діє Положення про систему забезпечення якості освіти та освітньому процесі в КНУТШ <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf> яка корегується у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (від 21.08.2019 р. №800). Під час онлайн зустрічі ЕГ з'ясувала, що за даною ОНП в закладі створені належні умови для підвищення кваліфікації, зокрема за акредитаційний період підвищили кваліфікацію проф. Любіцева О.О. (Університет ім. В.Поля, м. Люблін, Польща), проф. Запотоцький С.П. (Університет Лоранда Етвеша м.Будапешт Угорщина за програмою Erasmus+ 1st International Credit Mobility Staff Training Week), доц. Кіптенко В.К. (Collegium Civitas Польща), проф. Даценко Л.М. (Vancouver Island University. Faculty of Informational Education), доц. Мірончук Т.А. (Освітня програма "Education for a Changing World" Credentials, Європарламент, Брюссель), а також викладачі кафедри доц. Сировець С.Ю., ас. Михайленко Т.І., ас. Короба Н.С. (ІП Амадеус Україна). Проф. І.Г.Смирнов, проф. О.О. Любіцева взяли участь у написанні монографій, що видаються за кордоном. Варто відзначити, що викладачі кафедри виступали членами робочих груп з розроблення стратегічних документів з розвитку туризму (проф. О.О.Любіцева - голова НМК 13 з транспорту і сервісу, голова підкомісії 242 з туризму), створення програм місцевого економічного розвитку ОТГ (доц. І.І.Винниченко). НПП кафедри (проф. Любіцева О.О., доц. Винниченко І.І.) були членами Наукової ради з туризму і курортів Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (до реформування). Варто відзначити, що викладачі кафедри доц. І.І.Винниченко, проф. О.О.Любіцева, доц. В.К.Кіптенко є учасниками міжнародного проекту «Географічні зазначення в Україні». Під час онлайн-зустрічі 7 з адміністративним персоналом (08.06.2021 р. об 10.30-11.30) ЕГ відмітила кваліфіковану роботу підрозділів Університету, які сприяють професійному розвитку і потребам викладачів. Відділ аспірантури тісно співпрацює не тільки з гарантими ОНП та аспірантами, а й науковими керівниками задля формування сучасних навиків наукового керівництва. Серед аспірантів систематично проводиться опитування щодо якості викладання що також сприяє покращенню кваліфікації викладачів. https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Zvit_doslid_PhD_prog_2020.pdf

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Система заходів заохочення науково-педагогічних працівників за досягнення в освітньо-науковій діяльності в КНУТШ передбачає матеріальне та моральне заохочення. Механізми, їхні принципи та завдання зафіксовані у Статуті Київського національного університету імені Т.Шевченка <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-02-17.pdf> , Розпорядження ректора «Про створення комісії з матеріального заохочення» від 10.12.2018р. за №113 <http://science.univ.kiev.ua/news/official/3247/> стипендії молодим вченим. Під час онлайн-зустрічі з менеджментом Університету, науково-педагогічними працівниками, ознайомлення з матеріалами ЗВО експертною групою встановлено, що НПП ОНП мають можливість отримати матеріальне (надбавки; доплати; премії; інші заохочувальні та компенсаційні виплати) та моральне (оголошення подяки; нагородження грамотою; нагородження Почесною грамотою; присвоєння почесних звань) стимулювання з метою розвитку своєї викладацької майстерності. За результатами роботи під час реалізації ОНП викладачі кафедри країнознавства та туризму отримали наступні винагороди: Любіцева О.О. (Нагрудний знак МОН України (2019); Диплом Лауреата премії імені Тараса Шевченка Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2019 р. (вручене було у 2020 р.)); Запотоцький С.П. (Подяка Міністерства освіти і науки України); Яценко Б.П. (Нагрудний знак МОН України «Відмінник освіти України» (2019)); Кіптенко В.К. (Подяка київського міського голови (6 лютого, 2020 р.), № 104953). Потрібно зазначити як перевагу, що КНУТШ має збільшене державне фінансування як науково-дослідницький університет, тож НПП отримують подвійні оклади, а ЗВО має матеріальні ресурси для розвитку викладацької майстерності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

У контексті критерію 6 можна виокремити такі позитивні практики: високий рівень академічної та професійної кваліфікації викладачів, залучених до реалізації ОНП; високий рівень академічної та професійної мобільності НПП, участь в різноманітних міжнародних проектах, семінарах і програмах, участь в міжнародних науково-практичних конференціях, публікації в наукометричних і фахових журналах; тісна співпраця з представниками туристичного бізнесу, галузевих громадських організацій та об'єднань, органів державного управління, академічної спільноти України і зарубіжжя, а також залучення професіоналів-практиків, сприяння професійному розвитку викладачів як через власні довгострокові та короткострокові програми підвищення кваліфікації, так і у співпраці з міжнародними організаціями через програми стажування та підвищення кваліфікації; сильною стороною постає наявність взірцевої для ЗВО України системи матеріального та морального заохочення й преміювання НПП. ЕГ вважає сильною стороною участь НПП у проектах, у яких вони беруть участь спільно зі здобувачами ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабких сторін не виявлено

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Людські ресурси на ОНП за академічною та професійною кваліфікацією відповідають найвищим критеріям. Система професійного розвитку викладачів відповідає цілям ОНП та потребам викладачів, сприяє підвищенню якості викладання та рівню задоволення здобувачів якістю викладання на ОНП. Створення програми третього рівня для забезпечення вітчизняних потреб у наукових кадрах високого рівня, реалізація навчального процесу відомими українськими вченими, зв'язок з роботодавцями дозволяють говорити про взірцевість ОНП. Зважаючи на перераховані вище позитивні практики і сильні сторони, а також той факт, що саме НПП кафедри країнознавства та туризму на чолі з д.г.н., проф. Любіцевою О.О. стояли у витоків створення спеціальності «Туризм» і впровадження її в освітній процес, говорить про інноваційний характер науково-педагогічного персоналу, який забезпечує ОНП «Туризм» за третім рівнем вищої освіти, тому вважаємо, що за критерієм 6 «Людські ресурси» та освітня діяльність за ОНП «Туризм» є взірцевою, експертна група оцінює його за рівнем відповідності А.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Фінансування освітнього процесу за ОНП «Туризм» відбувається за рахунок бюджетних коштів (4 аспіранти) та коштів юридичних і фізичних осіб (1 аспірант-іноземець). Здобувачі мають доступ до матер.-техніч. та навч.-метод. ресурсів КНТУШ: комп'ютерні лабораторії, приміщення для занять (лекційні аудиторії, кабінет туризмознавства та методики екскурсійної роботи, комп'ютерні класи), доступ на сайті ф-ту до метод. забезпечення ОНП <https://geo.knu.ua/uk/geo.univ.kiev.ua/uk/1016> та навч. забезпечення <https://geo.knu.ua/uk/studentam/navchalni-materiali.html>. Мат-тех. забезпечення, інфраструктура, обладнання та навч.-метод. забезп. є достатнім для досягнення передбачених програмою цілей. Університет має власну наукову бібліотеку імені М.Максимовича <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3> (філія є у приміщенні геофаку, де реалізується дана ОНП) з необхідними фондами для забезпечення реалізації цієї програми. НПП і здобувачі мають доступ до новітніх, в т.ч. англійських публікацій відповідних до змісту ОНП в десятках світових баз з повнотекстовими науковими виданнями <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elresurs.php3>. На випусковій кафедрі в аудиторіях наявне мультимедійне обладнання, ЕГ показали комп'ютерні класи з встановленим професійним ліцензійним програмним забезпеченням ArcGIS, Amadeus. На зустрічі з НПП була присутня Л. Даценко, яка розповіла про застосування ГІС аспірантами ОНП «Туризм» для отримання просторових закономірностей поширення туристичних показників. Наявність та застосування спец. програм для здобувачів ОНП є додатковою перевагою. Бібліотечний фонд і навч.-метод. забезпечення задовольняє потреби аспірантів та забезпечує досягнення визначених ОНП цілей та ПРН. Зокрема, матеріали https://geo.knu.ua/images/doc_file/navch_lit/Gayday_navchsh_posibnic.pdf, https://geo.knu.ua/images/doc_file/navch_lit/Bondarenko_Melnichuk_posib_SGK.pdf, https://geo.knu.ua/images/doc_file/navch_lit/Libizeva_Schparaga_Museiniy_tur.pdf, https://drive.google.com/file/d/1ebGBypWuvHdPqOLOUq_1-gLG52dOCRm2/view призначені для досягнення аспірантами РН1, РН2, РН 4, РН8. До послуг читачів електронна доставка документів, попереднє дистанційне замовлення, практичні та науково-практичні семінари, конференції, консультації. Усі послуги, довідки та

консультації надаються читачам безкоштовно. Здобувачі мають безоплатний доступ до електр. бібліотеки з усіма інфоресурсами, а також до баз Scopus та WoS. Соціально-побутові потреби здобувачів задовольняє студмістечко, яке включає в себе гуртожитки, що обладнані всім необхідним для життя та дозвілля <https://studmisto.knu.ua/> . До інфраструктури КНУТШ входить спорткомплекс з басейном, в якому проходять спортмасові та оздоровчі заходи <http://sport.univ.kiev.ua/> та Молодіжний центр культурно-естетичного виховання <http://www.univ.kiev.ua/ua/dep/molod-center/> У складі якого функціонують 16 творчих колективів та студій, 8 з яких мають звання «народний аматорський колектив», що додає переваг освітньому середовищу ун-ту.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час спілкування з фокус-групами здобувачів та НПП, було з'ясовано, що доступ до всієї наявної інфраструктури КНУТШ та інформаційних ресурсів Університету, географічного факультету та кафедри країнознавства та туризму для учасників освітнього процесу є вільним та безоплатним. Доступ до бібліотечних фондів, електронних ресурсів для навчання, фахових періодичних видань, що індексуються у Scopus та WoS є безоплатним з будь-якого комп'ютера в локальній мережі університету <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/onlinedb/scopus.php3> , <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/onlinedb/webofscience.php3> . Бібліотека забезпечує вільний доступ здобувачів й до десятків інших світових баз з повнотекстовими науковими виданнями <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elresurs.php3> що є зразковим для українських ЗВО. Додатковою перевагою для ОНП є започаткований на випускній кафедрі 2007 р. збірник наукових праць «Географія і туризм», (включений до наукометричної бази Index Copernicus (2016 р.) <http://univ.kiev.ua/ua/science/journals/csp-gt>), де можуть публікуватись аспіранти. Територія КНУТШ покрита мережею wi-fi з вільним доступом, зокрема в приміщенні бібліотеки доступні з Wi-Fi мережі (SSID): knu-lib-guest, eduroam, knu-info. Сторонні читачі можуть використовувати мережу "knu-lib-guest", пароль до якої можна отримати в будь-якому місці обслуговування в бібліотеці. Опитування здобувачів, що проводиться понад 10 років http://unidos.univ.kiev.ua/?q=uk/zvity_pro_doslidzhennya , це підтверджує. Звіт за результатами опитування здобувачів КНУТШ за факультетами розташований за посиланням http://unidos.univ.kiev.ua/sites/default/files/files/unidos16_25common.pdf

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Рівень освітнього середовища в КНУТШ для здобувачів ОНП, що акредитується, знаходиться на зразковому рівні. Цьому сприяє фінансування КНУТШ з коштів державного бюджету. ЕК мала змогу переглянути ролики із поясненнями гаранта ОНП. На зустрічах із здобувачами аспіранти зазначили, що вони навчаються в корпусі географічного факультету, в приміщеннях і в аудиторіях (до початку карантину) було тепло, працювали кафе. Для проживання студентів створено студентське містечко з комфортабельними гуртожитками, комп'ютерними клубами, спортивним комплексом <http://sport.univ.kiev.ua/> , їдальнями, кафе, танцювальними залами <https://studmisto.knu.ua/> . Додатковою перевагою для ОНП «Туризм» є створений туристичний клуб «Університет» <http://tourclub.kiev.ua/>. Для оздоровлення університет має санаторій-профілакторій, оздоровчо-спортивні комплекси в Києві і на березі річки Дніпро. В ун-ті працює клініка Університетська клініка (univ.kiev.ua), яка знаходиться в межах студмістечка та є закладом охорони здоров'я та лікувально-навчально-науковим структурним підрозділом Університету. Штат клініки налічує 33 висококваліфіковані спеціалісти, переважна більшість яких мають вчений ступінь та вищу медичну категорію – хірург, невропатолог, стоматолог, офтальмолог, дерматолог, гінеколог, лікар ультразвукової діагностики, лікарі сімейної медицини. У жовтні 2019 року створений НДЦ Психіатрії Київського національного університету імені Тараса Шевченка, що надає психіатричну та психологічну допомогу. Наявність таких структур додає переваг Ун-ту в частині забезпечення безпечного освітнього середовища та піклування про здоров'я здобувачів. Навчальні корпуси та гуртожитки відповідають санітарним нормам, в них забезпечується охорона громадського порядку (охоронець, комендант корпусу та вихователі в гуртожитках). Для аспірантів в університеті є окремий гуртожиток №19, де здобувачі проживають в кімнатах по 2 особи, кімнати забезпечені санузлом та мінікухнею. На зустрічі з представниками студентського самоврядування, ЕК переконалась, що ЗВО застосовує студентоцентризований підхід. Проводиться опитування серед аспірантів щодо їхніх потреб та інтересів https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Zvit_doslid_PhD_prog_2020.pdf 83 % здобувачів погоджуються з твердженням про те, що на факультеті є достатньо сучасного обладнання для забезпечення навчального процесу. Отже, під час експертизи було перевірено умови, які створені для навчання здобувачів ОНП «Туризм» і на зустрічі здобувачі підтвердили, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОНП, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси на зразковому рівні.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

КНУТШ забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОНП відповідно до Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУТШ <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennya%20QAS%202019.pdf> На проведених зустрічах з фокус-

групами експертна комісія переконалась, що рівень задоволеності здобувачів вищої освіти освітньою, організаційною, інформаційною, консультативною та соціальною підтримкою високий. Це ж підтверджують опитування, що регулярно проводяться в КНУТШ https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Zvit_doslid_PhD_prog_2020.pdf . КНУТШ надає можливість здобувачам ОП безкоштовного користування електронними навчальними ресурсами <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/opis.php3> Електронний каталог (містить 1612971 записів) - дозволяє виконувати пошук та замовлення літератури в фондах бібліотеки за допомогою інтернету, а також класичною бібліотекою, зокрема ЕК переглянуто посібники, підручники зі спеціальності 242 Туризм , періодичні видання, серед яких "Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія " Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм", Географія та туризм : науковий збірник / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, "Міжнародний деловий туризм", Карпати. Туризм. Відпочинок : Всеукраїнський туристичний журнал "Мир туризма", "Міжнародний туризм "Карпатський край : наукові студії з історії, культури, туризму / Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, Краєзнавство. Географія. Туризм та ін., Працює сторінка геофаку в соцмережах <https://www.facebook.com/geofak.knu>. Для здобувачів широкі можливості відкриває Молодіжний центр культурно-естетичного виховання <http://www.univ.kiev.ua/ua/dep/molod-center/> В КНУТШ і зокрема на факультеті організовується величезна кількість позанавчальних заходів, серед яких "Аукціон благодійних побачень", "Шевченківська весна", "Урбокс". Ініціатива студентства на сьогодні, як зазначила на зустрічі В.Лошицька - голова студентської організації ф-ту, створення коворкінгової зони, що підтримується керівництвом. Інтереси аспірантів представляє Рада молодих вчених університету <http://rnm.knu.ua/> і наукове товариство студентів і аспірантів <http://ntsa.univ.kiev.ua/> Підтримку здобувачів здійснює студентська профспілкова організація і студентський парламент <http://sp.knu.ua/> , сектор працевлаштування <http://job.univ.kiev.ua/> На думку ЕГ КНУТШ на належному рівні забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОП.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

На даній ОП особи з особливими освітніми потребами на даний час не навчаються. Це питання піднімалось на зустрічах та в обговореннях. Було відмічено, що студенти з особливими потребами на географічному факультеті КНУТШ - це рідкість, оскільки в м. Київ є спеціалізований університет. Разом з тим, Університет створює всі умови для реалізації права на освіту таким особам. Обладнаний пандусом вхід в корпус географічного факультету, в корпусі є ліфт. У разі необхідності кваліфіковані фахівці центру психологічної допомоги КНУ можуть надавати психолого-педагогічну, корекційно-розвиткову та іншу допомогу особам з особливими освітніми потребами Університетська клініка (univ.kiev.ua). Представники студентського самоврядування на зустрічі з ЕГ запевнили, що університет допомагає та підтримує здобувачів, які опинились у складному становищі через сімейні обставини або хворобу. Правилами прийому у в КНУТШ передбачено забезпечення можливості для осіб з особливими освітніми потребами здобувати вищу освіту https://vstup.knu.ua/images/2021/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BE%D0%BC%D1%83_2021%D0%B7_%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D1%8E-akrenevych-pk.pdf .Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами зазначена в Положенні про організацію освітнього процесу в КНУТШ <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf> , а саме: Університет забезпечує учасникам освітнього процесу (у т. ч. іноземним громадянам і здобувачам освіти з особливими потребами) безперешкодний доступ до навчально-методичного забезпечення, бібліотечних ресурсів, наукометричних баз даних, надання їм фахової консультативної підтримки, тощо, а також належне технічне оснащення аудиторного фонду та гуртожитків, надає підтримку випускникам у працевлаштуванні.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Захист здобувачів вищої освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства, створення Комітету з питань етики, який розглядає питання академічного плагіату, інші питання, пов'язані з освітнім процесом регламентовано статутом Університету (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-02-17.pdf>). Члени університетської спільноти зобов'язані визнавати принципи та норми Етичного кодексу <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf> і в своїй діяльності неухильно його дотримуватися. Це зобов'язання засвідчується особисто при зарахуванні на посаду чи вступі на навчання. У випадку грубого порушення етичних принципів чи норм, зафіксованих у Кодексі, керівник відповідного підрозділу уповноважений ініціювати розгляд справи на Комісії з етики Вчена рада | Положення про Постійну комісію Вченої ради з питань етики Київського національного університету імені Тараса Шевченка (univ.kiev.ua). Під час інтерв'ювання здобувачі запевнили, що конфліктних ситуацій під час їхнього навчання, пов'язаних з корупцією, дискримінацією не виникало. На зустрічі із представниками студентського самоврядування було наведено приклади вирішення конфліктних ситуацій на іншій ОП ф-ту, що стосувалась результатів навчання. Розгляд факультетською комісією конфлікту викладач-здобувач дав можливість перекладання іспиту здобувачем іншому викладачу. Процедуру звернення в разі виникнення конфліктної ситуації регламентує Порядок вирішення конфліктних ситуацій в КНУТШ <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Procedure-for-resolving-conflict-situations-in-University.pdf>

Процедура запобігання корупції регламентуються Антикорупційною програмою http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/preventing-corruption/antukorupsiyna_prohrama.pdf На переконання експертної комісії в КНУТШ наявна політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації ОНП.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. Наявність та застосування спеціалізованого програмного забезпечення для здобувачів ОНП «Туризм» є додатковою перевагою. Аспіранти мають можливість і працюють із ліцензійними програмами (ArcGIS, Amadeus); 2. До інфраструктури КНУТШ входить спорткомплекс з басейном та Молодіжний центр культурно-естетичного виховання, у складі якого успішно функціонують 16 творчих колективів та студій, вісім з яких мають звання «народний аматорський колектив», що додає переваг освітньому середовищу ун-ту. 3. Бібліотека імені Максимовича окрім Scopus та WoS забезпечує вільний доступ здобувачів й до десятків інших світових баз з повнотекстовими науковими виданнями, що є зразковим для українських ЗВО. 4. Додатковою перевагою для ОНП є започаткований на випускній кафедрі 2007 р. збірник наукових праць «Географія і туризм», (Index Copernicus, фахове видання за 242 спеціальністю), де можуть публікуватись аспіранти. 5. В ун-ті працює Університетська клініка, яка знаходиться в межах студмістечка та є закладом охорони здоров'я та лікувально-навчально-науковим структурним підрозділом Університету. У 2019 році створений НДЦ Психіатрії Київського національного університету імені Тараса Шевченка, що надає психіатричну та психологічну допомогу. Наявність таких структур додає переваг Ун-ту в частині забезпечення безпечного освітнього середовища та піклування про здоров'я здобувачів. 6. Для аспірантів в університеті є окремий гуртожиток №19, де здобувачі проживають в кімнатах по 2 особи, кімнати забезпечені санузлом та мінікухнею.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

ЕГ рекомендує керівництву ун-ту сприяти ініціативі здобувачів із створення коворкінгової зони на географічному факультеті спільними зусиллями із студентським парламентом

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Повна відповідність за всіма підкритеріями критерію 7. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я учасників освітнього процесу. Освітня та соціальна підтримка організована на зразковому рівні. Матеріальні ресурси дозволяють КНУТШ бути зразковим у забезпеченні освітнього середовища здобувачів ОНП: окремий гуртожиток для аспірантів, інфраструктура студмістечка із спорткомплексом, басейном, університетською клінікою, НДЦ Психіатрії, Молодіжний центр культурно-естетичного виховання тощо. Наукова університетська бібліотека -одна з найбільших в Україні забезпечує вільний доступ здобувачів до десятків світових наукометричних баз з повнотекстовими науковими виданнями. Додатковими перевагами для ОНП є: фахове видання «Географія і туризм», яким опікується випускова кафедра та можливість працювати із ліцензійним програмним забезпеченням (ArcGIS, Amadeus). Використання програми ArcGIS дозволить здобувачам 3-го рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм працювати з великими масивами геопросторових туристичних даних та отримувати просторово-часові закономірності їх змін та поширення, що є інноваційним для туристичної освіти в Україні.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Експертною групою встановлено, що процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм визначені низкою документів: Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, введеним в дію Наказом Ректора від 31 серпня 2018 року за №716-32 <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf> Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса

Шевченка, затвердженим Наказом Ректора від 08 липня 2019 року за №603-32 <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf>; Наказом Ректора від 11.08.2017 року за №729-32 «Про запровадження в освітній та інформаційний процес форм опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, структурних вимог до інформаційного пакету, форм робочої навчальної програми дисципліни і форми представлення інформації про кваліфікацію науково-педагогічного працівника» <https://econom.univ.kiev.ua/departments/ieam/regulatory-support/>; Наказом Ректора від 05.03.2018 року за №158-32 «Про затвердження тимчасового порядку розроблення, розгляду і затвердження освітніх програм» http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poryadok_OP.pdf; Наказом Ректора «Про затвердження Тимчасового порядку розгляду пропозицій щодо внесення змін до описів ступеневих освітніх програм» від 08.07.2019 року за №601-32 <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Tymchasovyi%20poryadok%20vnesennya%20zmin%20do%20OP.pdf> ОНП «Туризм» розроблялася робочою (проектною) групою, яку очолює гарант, узгоджувався з групою забезпечення представниками академічної спільноти, обговорюється та схвалюється на засіданні кафедри, розглядається науково-методичною комісією, та Вченою радою факультету і затверджується Вченою радою університету. За період існування з 2018-2021 рр. змін ОНП 242 «Туризм» не відбувалось, це підтвердили на онлайн зустрічі представники менеджменту ЗВО. На їх думку перегляд освітньої програми упродовж її першого періоду реалізації здійснюється тільки у випадку затвердження/зміни стандартів, так як стандарт зі спеціальності 242 «Туризм» (доктор філософії) проходить стадію погодження то вносити будь-які зміни не доречно.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

В ході зустрічі експертної групи зі здобувачами освіти ОНП та представниками студентського самоврядування було встановлено, що здобувачі освіти досить активно залучені до процесу періодичного перегляду ОНП та інших процедур забезпечення її якості. Під час інтерв'ю з аспірантами 07.06.2021 р. Зустріч 2 (відеоконференція 07.06.2021 р. 11.00-12.00) та представниками студентського самоврядування 08.06.2021 р. Зустріч 6 (відеоконференція 06.07.2021 р. 09.00-10.00) було виявлено, що вони знають про можливість впливу на ОНП, та вже мали такий досвід. Аспіранти повідомили, що їх запрошують на засідання методичної комісії географічного факультету для обговорення ОНП. Позиція здобувачів ОНП «Туризм» береться до уваги, так в результаті перегляду навчального плану було перенесено асистентську педагогічну практику з третього на перший і другий роки навчання. ЕГ було представлено результати опитування здобувачів вищої освіти щодо якості ОНП https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Zvit_doslid_PhD_prog_2020.pdf. Питання анкети дозволяють визначити рівень задоволеності здобувачів ОНП, комунікаціями з наукових керівником, матеріальне забезпечення навчального процесу, академічну мобільність, академічну доброчесність та ін. Отже, ЗВО демонструє, що позиція здобувачів освіти та органів студентського самоврядування стосовно питань організації освітнього процесу певною мірою враховується.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Оскільки ОНП «Туризм» що розглядається, акредитується за рівнем доктора філософії, то роботодавцями за нею виступають, переважно, інші ЗВО. До Зустрічі 5 (відеоконференція 07.06.2021 р. 11.00-12.00) з ЕГ доєдналися представники академічної спільноти, зокрема: д.е.н., доц. Алла Охрименко - КНТЕУ, д.геог.н. Маруняк Є.О.- директор інституту географії НАНУ, к.геог.н., доц. Вікторія Пацюк - Криворізький державний педагогічний університет. Вони засвідчили свою активну роль у розробці та коригуванні ОНП «Туризм» освітнього рівня доктор філософії, оскільки зацікавлені у майбутньому партнерському співробітництві. Під час Зустрічі 1 ЕГ з гарантом ОНП (відеоконференція 07.06.2021 р. 08.30-09.00) було відзначено кафедра активно співпрацює із зав.кафедри туристичного бізнесу і країнознавства Харківського національного університету імені Каразіна к.і.н., доц. Парфіненко А.Ю., зав.кафедри туризму Львівського національного університету імені Івана Франка д.е.н. проф. Мальською М.П., зав.кафедри економічної і соціальної географії та туризму Одеського національного університету імені І.І.Мечнікова, засл. діяч науки і техніки України, д.геогр.н., проф. Топчієвим О.Г., д.геогр.н., проф. Яворська В.В. та ін. Періодичні консультації, щодо удосконалення ОНП «Туризм» гарантом здійснюються з членами НТО України (Національна туристична організація України), зокрема, з її головою І.Л.Ліптугою. Доброю практикою є створена в КНУТШ рада роботодавців <http://senate.univ.kiev.ua/?p=1466>. ОНП є відкритою для обговорення та отримання зауважень і пропозицій всіх стейкхолдерів. На сторінці Аспірантура та докторантура геофаку КНУТШ <https://geo.knu.ua/uk/aspirantura-ta-doktorantura.html> запропоновано всі пропозиції відправляти на електронну пошту деканату географічного факультету – geography_dpt.head@univ.net.ua з назвою в темі листа - ПРОПОЗИЦІЇ_ДО_ОП. Отже, можемо зробити висновки, що роботодавці безпосередньо та через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Освітньо-наукова програма «Туризм» що розглядається, акредитується за рівнем доктора філософії вперше, випускників ще немає. За роботу з випускниками у ЗВО відповідають кафедри та гаранті ОНП. Спілкування з випускниками здійснюється у ФБ, інших соціальних мережах <https://www.facebook.com/travel.KNU>, телефонному режимі, електронною поштою, відбуваються очні зустрічі молоді із випускниками (під час конференцій, презентацій, семінарів), щорічні зустрічі на День географа (в останню суботу березня) та Всесвітній день туризму (27 вересня). ЕК визнає, КНУТШ зокрема кафедра країнознавства та туризму має вагомий досвід зворотного зв'язку з випускниками географічного факультету д.е.н., доц. Алла Охрименко - КНТЕУ, д.геог.н. Маруняк Є.О., директором інституту географії НАНУ, що було підтверджено на Зустрічі 5 (відеоконференція 07.06.2021 р. 11.00-12.00) залучення їх до співпраці (зустрічі, лекції, семінари, організація практик, консультацій, інших наукових, професійних та урочистих заходів) є позитивною практикою ОНП.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

У КНУТШ є чітке розуміння необхідності та важливості своєчасного реагування на виявлені недоліки в ОНП та/або освітній діяльності. Це підтверджує те, що, у тій чи іншій мірі, відповідні процедури відображені у багатьох внутрішніх документах ЗВО: Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf>; в Університеті у 2011 р. із затвердження «Програми заходів із забезпечення якості освіти у КНУТШ» відповідні нормативні положення закріплені в Статуті Університету <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-02-17.pdf>; Положенні про організацію освітнього процесу http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf; Стратегічному плані розвитку Університету <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Development-strategic-plan.pdf>. Створена система анкетування. Питання анкети дозволяють визначити рівень задоволеності здобувачів ОНП, комунікацію з науковим керівником, матеріальне забезпечення навчального процесу, академічну мобільність, академічну доброчесність та ін., результати анкетування здобувачів ОНП розміщено на сайті: https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Zvit_doslid_PhD_prog_2020.pdf. ЕГ зауважує про відсутність оприлюднених результатів опитування здобувачів щодо ОНП на рівні доктора філософії за спеціальністю «Туризм» (наявна лише стисла інформація в протоколах засідань кафедри). Всі факти підтверджено експертною групою під час он-лайн зустрічей, зокрема здобувачі виявили бажання відкоригувати ОНП відповідно до тенденцій розвитку світового і вітчизняного туризму, посилити інформаційно-комунікаційну та методичну підготовку фахівців, та напрацювання авторських навчально-методичних матеріалів по ряду запроваджених дисциплін. На думку експертної групи, в ЗВО забезпечується адекватне реагування на виявлені недоліки в освітній діяльності.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Первинна акредитація ОНП «Туризм». Разом з тим робочою групою ОНП, як зазначив на зустрічі гарант, здійснювались заходи щодо виправлення виявлених недоліків та врахування зроблених зауважень під акредитаційної експертизи за іншими освітніми програмами географічного факультету університету.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Експертною групою було отримано підтвердження того що КНУТШ проводить постійну роботу щодо внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти шляхом постійного моніторингу та анкетування (опитування) здобувачів (НМЦОНП лист 056/002 від 06.01.2016) <https://geo.knu.ua/uk/normativne-zabezpechennya.html> в основу яких покладено принципи студентоцентризму; прозорості, інформаційної відкритості; толерантності та запобігання проявів дискримінації; моніторингу та запобігання академічної недоброчесності; академічної свободи, високого рівня корпоративної культури. На думку ЕГ в Університеті сформована культура якості, що сприяє постійному удосконаленню ОНП. Це підтверджується низкою нормативних документів, а саме: «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу» (<http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20QAS%202019.pdf>), «Етичний кодекс університетської спільноти» (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>), «Положення про організацію освітнього процесу» (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>), «Тимчасовий порядок розроблення, розгляду і затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poryadok_OP.pdf). Було виявлено, що Університет стежить за забезпеченням наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу та наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом. Все це підтверджує наявність у КНУТШ системи забезпечення якості вищої освіти та її працездатність.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Визначена загальноуніверситетська політика розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП. Пропозицій щодо вдосконалення ОНП надаються через контакти з гарантом програми, організації самоврядування здобувачів, шляхом анкетування. Роботодавці зацікавлені у випускниках з набором сучасних науково-професійних навиків з спеціальності «Туризм», а тому готові надавати поради щодо оновлення ОНП. Доброю практикою є створена в КНУТШ рада роботодавців. Процес формування культури якості інституційно структурований, добре організований і ефективно функціонує. Гарант та робоча група ОНП працюють на випередження, здійснюють заходи щодо виправлення виявлених недоліків та врахування зроблених зауважень від експертних груп з акредитаційної експертизи за іншими освітніми програмами університету. Сформовані та ефективно функціонують підрозділи, які забезпечують якість вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Відсутність систематичного перегляду та оновлення ОНП «Туризм», хоча в ЗВО є чітке розуміння необхідності та важливості своєчасного реагування на виявлені недоліки в ОНП та/або освітній діяльності. Рекомендація: переглянути принципову позицію щодо неадекватності систематичного перегляду освітньої програми впродовж її першого періоду реалізації. Адже виявлені недоліки в програмі слід усувати якомога швидше задля підвищення її якості. Тим паче, наявні позитивні практики щодо внесення змін до навчального плану за пропозицією здобувачів. Відсутність оприлюднених результатів опитування здобувачів щодо ОНП на рівні доктора філософії за спеціальністю «Туризм» (наявна лише стисла інформація в протоколах засідань кафедри). Рекомендація: забезпечити доступність і поширення результатів опитування як передумова врахування його результатів. Запровадити практику опублікування і презентації результатів опитування здобувачів щодо якості PhD програм на сайті ЗВО, у тому числі викладання окремих компонентів ОНП, а також інших стейкхолдерів, зокрема НПП, роботодавців, випускників.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОНП має значний рівень узгодженості за підкритеріями 8.2-8.7. Певні неузгодженості наявні за підкритерієм 8.1, котрі пояснюються відсутністю затвердженого стандарту зі спеціальності 242 «Туризм» (доктор філософії), що тягне за собою відсутність систематичного перегляду і оновлення ОНП.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Всі правила та процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу є доступними та зрозумілими, послідовно дотримуються під час організації освітнього процесу та розміщені на сайті університету <http://senate.univ.kiev.ua/?cat=8> та факультету <https://geo.knu.ua/uk/normativne-zabezpechennya.html>. Сюди входять: Статут Університету, Колективний договір, Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу, Положення про Науково-методичну раду, Етичний кодекс університетської спільноти, Правил внутрішнього розпорядку, Положення про організацію освітнього процесу, Положення про порядок реалізації студентами КНУТШ права на вільний вибір дисциплін, Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Відповідно до Тимчасового положення сектору моніторингу якості освіти http://nmc.univ.kiev.ua/docs/TSNUK_sector_monitoringu.PDF Всі зацікавлені сторони можуть надавати свої

пропозиції щодо вдосконалення ОНП шляхом написання листа на електронну адресу geography_dpt.head@univ.net.ua. Проте з моменту запровадження ОНП змін до неї не відбувалось. Керівництво ЗВО аргументувало таку політику тим що для того щоб побачити динаміку якості ОНП необхідно проаналізувати отримані результати навчання, а це довготривалий процес.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ЕГ переконалась, що на сайті географічного факультету <https://geo.knu.ua/uk/aspirantura-ta-doktorantura.html> оприлюднено точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти [https://geo.knu.ua/uk/geo.univ.kiev.ua/uk/1016, https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Navch_plany/NPlan_PhD_Tourism.pdf](https://geo.knu.ua/uk/geo.univ.kiev.ua/uk/1016,https://geo.knu.ua/images/doc_file/aspir_doc/Navch_plany/NPlan_PhD_Tourism.pdf)) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін (стейкхолдерів) та суспільства Деяка інформація на сайті кафедри є застарілою (2011, 2016 р.) та неактуальною. Рекомендація: оновити сторінки сайту кафедри, внести необхідні правки, що стосуються складу кафедри, наукових публікацій НПП, стажування.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильні сторони та позитивні практики: Наявність повної та зрозумілої інформації на сайті університету та факультету. Заклад вищої освіти виконує свою суспільну місію, демонструє відкритість та прозорість. Відповідає критерію інформування зацікавлених сторін про аспекти освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

З моменту запровадження ОНП змін до неї не відбувалось. Керівництво ЗВО аргументувало таку політику тим, що для того щоб побачити динаміку якості ОНП необхідно проаналізувати отримані результати навчання, а це довготривалий процес. Рекомендації: від запровадження ОНП пройшло більше 4-х років ЕГ вважає, що варто переглянути ОНП відповідно до пропозицій зацікавлених сторін. Також опублікувати на сайті ЗВО надані пропозиції стейкхолдерів. Деяка інформація на сайті кафедри є застарілою (2011, 2016 р.) та неактуальною. http://www.lgtinfo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=206&Itemid=212&lang=uk, <https://geo.knu.ua/uk/kafedri/krajinoznnavstva-ta-turizmu/naukovi-vidomosti.html>, <https://geo.knu.ua/uk/kafedri/krajinoznnavstva-ta-turizmu/studentam.htm> Рекомендація: переглянути сайт кафедри, внести необхідні правки, що стосуються складу кафедри, наукових публікацій НПП, стажування.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Освітня програма та освітня діяльність за цією програмою повністю відповідає визначеному критерію. Виділені вище сильні сторони і позитивні практики при аналізі діяльності ЗВО дозволили зробити висновок про відповідність ОП за критерієм 9 рівню В. Визначені незначні недоліки не впливають на якість ОНП та їх можливо усунути в короткі терміни.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

ЕГ констатує, що зміст освітньо-наукової програми, відповідає пункту 27 «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою КМУ від 23 березня 2016 р. № 261. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> Освітньо-наукова програма “Туризм” в КНУТШ містить необхідні 4 складові, кожна з яких націлена на набуття аспірантом певних компетентностей: 1) зі спеціальності, 2) із загальнонаукового (філософського) світогляду, 3) з блоку універсальних навичок науковця, зокрема вміння організовувати і проводити навчальні заняття, писати грантові пропозиції, застосовувати інформаційні технології в дослідницькій діяльності, управління науковими проектами тощо, 4) володіння усною та письмовою англійською мовою. Дисципліни з мовного блоку повинні забезпечувати володіння аспірантами письмовою і усною англійською на рівні не нижчому В-2, а бажано на рівні С-1. На ОНП ведеться викладання нормативних навчальних дисциплін англійською мовою (Академічне письмо, Методологія та організація наукової роботи в туризмі та рекреації) <https://geo.knu.ua/uk/geo.univ.kiev.ua/uk/1016> Навчання аспірантів відбувається відповідно до індивідуального плану підготовки доктора філософії. Під час зустрічі аспіранти запевнили, що вибіркові дисципліни відповідають їхнім науковим інтересам. Зокрема, аспіранти Околович І. та Семенко Б. відповідно до тем своїх робіт «Кластеризація сільського туризму в Україні» та «Трансформація міжнародного туризму України» обрали наступні вибіркові дисципліни «Основи інформаційних технологій», «Картографічні студії в туризмі і рекреації», «Суспільно-географічні студії в туризмі і рекреації». Аналіз усіх документів, інтерв'ю дозволили зробити ЕГ висновок, що зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів і дозволяє формувати інтегральну компетентність, яка полягає у здатності розв'язувати комплексні проблеми у сфері туризму та рекреації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Програмні результати навчання, визначені в ОП відповідають вимогам найвищого 8 рівня Національної рамки кваліфікацій <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text> .

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

Аналіз рез-тів досліджень здобувачів за їх працями та напрямів досліджень наук. керівників за їх профілями в Google Academy, Scopus, WoS показало збіжність. Зокрема, здобувач аспірантка І. Околович працює над дослідженням на тему “Кластеризація сільського туризму України”, аспірантка Безносюк О. до вступу в аспірантуру курувала Проектом збереження нематеріальної етнічної спадщини "Вишивка білим по білому та килимарства Решетилівщини" з занесенням в Нац. реєстр по збереженню в 12.02.2018 та просуванням елемента до списків збереження ЮНЕСКО; зараз працює над дисертацією “Нематеріальна культурна спадщина України як туристичний ресурс (на прикладі вишивки та килимарства)”, Скоростецької О.О. «Організація тур. діяльності у великому столичному місті (на прикладі м. Києва)» У всіх наук. керівником є д.геогр.н., проф. О.А Любіцева - Фахівець з проблем туризмології, соціальної географії, географії туризму, послуг, культури. Автор близько 300 наук. праць, в т.ч. 21 монографії, 25 підручників та навчальних посібників. Головний редактор наук. журналу «Географія і туризм» (фахове видання за спец. 242), де й публікуються здобувачі. Наприклад, здобувач Скоростецька О. опублікувала 18 праць, в т.ч 5 фахових статей, в т.ч. в закордонних періодичних виданнях. Здобувач Семенко Б. завершує дисертацію «Трансформація міжнародного туризму України». Наук. керівник – д.геогр.н., проф. Яценко Б.П. Здобувачем опубліковано 12 праць за темою досліджень з 4 роки навчання, в т.ч. із керівником. Серед праць – 5 фахових статей. Здобувач Цуй Джибо працює над тематикою «Геопросторовий аналіз військового туризму в Україні (на прикладі пам'яток другої Світової війни. Його наук. керівник д.геогр.н., проф. Смирнов І.Г. Здобувачем опубліковано 15 праць за темою. Сильною стороною ОНП є те, що результати наук. досліджень здобувачі можуть публікувати у наук. журналах, що видаються в КНТУШ: «Географія і туризм» <http://www.geolgt.com.ua> Вісник КНУ. Серія Географія http://www.lgtinfo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=211&Itemid=216&lang=ru Економічна та соціальна географія. http://www.lgtinfo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=213&Itemid=216&lang=ru На кафедрі виконується держбюджетна тематика 19КПО50-01 «Індикаторний аналіз сталого розвитку в Україні». проф. Любіцева О.О. (наук.керівник асп.Околович І.І.) була членом журі Всеукраїнського молодіжного конкурсу інноваційних проектів розвитку туризму на сільських територіях в умовах кризових явищ (2020 р.), проф. Смирнов І.Г. (наук. керівник аспірант Цуй Джибо) разом з аспірантом брали участь в круглому столі «Воєнний туризм в Україні: стан, потенціал, перспективи», https://m.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1105199353146004&id=362787907387156 Предметна сфера даної ОНП відображає спеціалізацію кафедри на дослідженні геопросторових аспектів розвитку туризму Отож, більшість аспірантів на кафедрі працюють разом з їх науковими керівниками над виконанням науково-дослідних робіт.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Експертною групою встановлено, що з метою досягнення програмних результатів ОНП ЗВО забезпечує здобувачам широкі організаційні та матеріальні можливості для проведення та апробації результатів наукових досліджень. Зокрема, здобувачі мають доступ до матеріально-технічних та навчально-методичних ресурсів КНТУШ: комп'ютерні лабораторії, приміщення для занять (лекційні аудиторії, кабінет туризмознавства та методики екскурсійної роботи, комп'ютерні класи), вільний доступ на сайті факультету до методичного забезпечення ОНП <https://geo.knu.ua/uk/geo.univ.kiev.ua/uk/1016> та навчального забезпечення <https://geo.knu.ua/uk/studentam/navchalni-materiali.html> , матеріалів лабораторії геоінформації і туризму

http://www.lgtinfo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=30&lang=uk . На випусковій кафедрі в аудиторіях наявне мультимедійне обладнання, ЕГ показали комп'ютерні класи з встановленим професійним ліцензійним програмним забезпеченням ArcGIS, Amadeus, що було підтверджено під час онлайн-зустрічі 2 07.06.2021 р. 09.30-10.30) з НПП. Як зазначила Людмила Даценко застосування геоінформаційних систем аспірантами ОНП «Туризм» дає змогу отримати просторові закономірності поширення туристичних показників. Також здобувачі постійно долучаються до процесів оприлюднення наукових здобутків та результатів на науково-практичних конференціях, в тому числі і зарубіжних, круглих столах, зустрічах, наукових семінарах тощо з широкою участю зарубіжних науковців та практиків. Крім того здобувачі ОНП активно публікують свої наукові дослідження у наукових виданнях, засновником яких є Університет: перевагою для ОНП є започаткований на випускній кафедрі 2007 р. збірник наукових праць «Географія і туризм», (включений до наукометричної бази Index Copernicus (2016 р.) <https://univ.kiev.ua/ua/science/journals/csp-gt> Аспіранти мають безкоштовний доступ до інформаційних ресурсів науково-метричних баз Web of Science та Scopus. Крім того в Університеті реалізується «Абетка для аспірантів» – цикл семінарів для аспірантів, яку започаткувала Рада Молодих Вчених КНУ імені Тараса Шевченка. Головна мета – сприяння ефективній науково-дослідницькій роботі <http://asp.univ.kiev.ua/index.php/abetka-dlya-aspirantiv> , що є доброю практикою. На думку ЕГ КНУТШ на належному рівні забезпечує організаційну та матеріальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОНП.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

КНУТШ забезпечує можливість апробації власних наукових досліджень через внутрішні наукові конференції <http://science.univ.kiev.ua/research/confereces/anonce.php> та публікування статей <https://geo.knu.ua/uk/20-11-2014-naukova-robota/fakhovi-vidannya-z-geografichnikh-nauk-spetsializovani-vcheni-radi.html>, <http://univ.kiev.ua/ua/science/journals/csp-gt>. А також відділом аспірантури факультету поширюється, через месенджери інформація щодо конференцій, публікацій, участі в науково-дослідницьких проектах на території України та за її межами. Відповідно до запиту на додаткові докази ЕГ, отримала перелік наукових публікацій аспірантів: Семенко Б.В. - 5 статей, 7 тез; Околович І.І. - 1 стаття, 4 тези; Скоростецька О.О. - 6 фахових статей, участь в колективній монографії, 9 тез; Цуй Джибо - участь в колективній монографії, 2 наукові фахові статті, 11 тез; Безносюк О.О. - 2 тези, 2 статті, одна з яких в колективній монографії. Також, як зазначила аспіранта Околович І.І. вона мала можливість долучитись до наукової тематики кафедри, шляхом проведення опитування на тему: "Розуміння цілей сталого розвитку підприємцями, які зайняті в сільському туризмі". Наукова діяльність аспірантів відповідає напрямкові досліджень наукових керівників, що зокрема підтверджує монографія наукових керівників здобувачів: Smurnov I., Lyubitseva O. Military tourism development in Ukraine: actual problems in modern conditions (on example of Kamyanets Podilskiy, Arpad Line and Molotov Line). Economic strategies of society development :Collective monograph / Boston, USA :International Science Group, PrI media eLaunch, 2020. 219- 236 pp. (410 p.). Здобувач Цуй Джибо працює над тематикою «Геопросторовий аналіз військового туризму в Україні (на прикладі пам'яток другої Світової війни. ЕГ звертає увагу, що більшість здобувачів не мають праць в базах Scopus, WoS. Рекомендуємо посилити публікаційну активність здобувачів в міжнародних наукометричних базах. Розглянути питання можливості переходу власних видань в категорію А. ЕГ констатує, що КНУТШ забезпечує можливості для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо. Однак, необхідно відмітити недостатню участь наукових керівників та аспірантів у виконанні міжнародних дослідницьких проектів. Рекомендується продовжити роботу з залучення НПП та аспірантів до участі у грантових заявках, спільних міжнародних проектах.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Експертною групою встановлено, що на кафедрі широко застосовується практика залучення наукових керівників до участі у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються. Зокрема, аспірантка Безносюк Олена. (наук.керівник проф. Любіцева О.О.)до вступу в аспірантуру курувала Проектом збереження нематеріальної етнічної спадщини "Вишивка білим по білому та килимарства Решетилівщини" з занесенням в Національний реєстр по збереженню в 12.02.2018 та просуванням елемента до списків збереження ЮНЕСКО; зараз працює над дисертаційним дослідженням на тему " Нематеріальна культурна спадщина України як туристичний ресурс (на прикладі вишивки та килимарства)", Під час зустрічі здобувачі підтвердили свою участь у реалізації науково-дослідних тем кафедри і одна із таких виконується держбюджетна тематика 19КП050-01 «Індикаторний аналіз сталого розвитку в Україні» щодо науково-дослідної роботи на географічному факультеті то вона виконується в межах комплексної наукової програми «Регіональні проблеми раціонального природокористування». Основні наукові результати досліджень реалізуються в межах окремих наукових напрямків, які за своєю сутністю представляють сформовані наукові школи.<https://geo.knu.ua/uk/20-11-2014-naukova-robota/20-11-2014-naukova-robota.html> . Під час зустрічі з НПП кафедри ЕК пересвідчилась, що наприклад проф. Любіцева О.О. (наук.керівник асп.Околович І.І.) була членом журі Всеукраїнського молодіжного конкурсу інноваційних проектів розвитку туризму на сільських територіях в умовах кризових явищ (2020 р.), проф. Смирнов І.Г. (наук. керівник аспірант Цуй Джибо) разом з аспірантом брали участь в круглому столі «Воєнний туризм в Україні:стан, потенціал, перспективи», проведеному за ініціативи кафедри (доц. Винниченко І.І) в січні 2020 р. // https://m.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1105199353146004&id=362787907387156 Отож,

більшість аспірантів на кафедрі працюють разом з їх науковими керівниками над виконанням науково-дослідних робіт.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

КНУТШ забезпечує взірцевий приклад інструментів, що забезпечують протидію порушенням академічної доброчесності. Наукові керівники є фундаторами науки про туризм, авторами великої кількості підручників, посібників, монографій. При спілкуванні з науковими керівниками та аспірантами ЕГ переконалась, що ведеться плідна робота щодо попередження академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації даних, запозичень і т.д. Позитивною стороною є те, що “Університет виступає партнером Проекту сприяння академічної доброчесності, зокрема Інститут міжнародних відносин КНУТШ <https://bit.ly/2VDQ5Ts> є одним з 10 українських університетів, які задіяні в SAIUP project <https://saiup.org.ua/universiteti-uchasniki/>.” Керівництво ЗВО пропагують академічну доброчесність шляхом опублікування наукових праць, а саме: “Досвід участі Київського національного університету імені Тараса Шевченка в розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Україні (за матеріалами проекту QUAERE) <https://bit.ly/3bfxsMk>; посібник “Академічна чесність як основа сталого розвитку університету” <https://bit.ly/34LmrQL>, <https://bit.ly/3zewex1J>”. Відповідно до вищевказаних нормативних документів аспіранти попереджені, що за виявлення академічного плагіату будуть притягнені до відповідальності шляхом: повторного проходження оцінювання, повторне проходження ОК, відрахування зі ЗВО; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих ЗВО пільг з оплати навчання, скасування документів про освіту. Академічний персонал буде нести покарання шляхом: “відмови у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присудженого наукового (освітньо- творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання; відмова у присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії; позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.” http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf. За період функціонуванн ОНП прикладів порушення академічної доброчесності виявлено не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Сильні сторони: Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів і дозволяє формувати інтегральну компетентність зазначену в ОНП В КНУТШ дотримано принципу поєднання навчання і досліджень, забезпечується можливість апробації наукових досліджень здобувачів шляхом організації наукових конференцій та опублікування статей у власних фахових виданнях; КНУТШ надає широкі можливості, а відділом аспірантури факультету поширюється інформація щодо конференцій, публікацій, участі в науково-дослідницьких проєктах на території України та за її межами; можливостей стажування, академічної мобільності; КНУТШ є одним з 10 українських університетів, які задіяні в SAIUP project і в університеті всіляко пропагується академічна доброчесність; за виявлення академічної недоброчесності існує чіткий механізм притягнення до відповідальності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Більшість здобувачів не мають праць в базах Scopus, WoS. Рекомендуємо посилити публікаційну активність здобувачів в міжнародних наукометричних базах. Розглянути питання можливості переходу власних видань в категорію А. Необхідно відмітити недостатню участь наукових керівників та аспірантів у виконанні міжнародних дослідницьких проєктів. Рекомендується продовжити роботу з залучення НПП та аспірантів до участі у грантових заявках, спільних міжнародних проєктах.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю “Туризм”. Здобувачі добре володіють англійською мовою. В КНУТШ дотримано принципу поєднання навчання і досліджень, забезпечується організаційна та матеріальна підтримка апробації наукових досліджень здобувачів, забезпечуються можливості для

додолучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів. На думку ЕГ спостерігається повна відповідність за всіма підкритеріями. Рекомендуємо посилити публікаційну активність здобувачів в міжнародних наукометричних базах Scopus, WoS та продовжити роботу з залучення НПП та аспірантів до участі у грантових заявках, спільних міжнародних проектах.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	A
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	A
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	A
Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація з визначенням "зразкова"**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Архипова Людмила Миколаївна

Члени експертної групи

Левицька Інна Ванадіївна

Зеленська Лілія Володимирівна